

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskraft

til

den offentlige Examen i Sorø Akademis Skole

i Juli 1869.

Indhold: 1. Bemærkninger om Skolevæsenet i Schweiz og særligt i Kanton Zürich. Af Adjunkt P. Lorenzen.
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesaustalten. Af Rektor, Prof. Dr. Tregder.

Sorø.

Trykt hos V. Ruhr.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Sorø Akademis Skole

i Juli 1869.

- Indhold: 1. Bemærkninger om Skolevæsenet i Schweiz og særligt i Kanton Zürich. Af Adjunkt P. Lorenzen.
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten. Af Rektor, Prof. Dr. Tregder.

Sorø.

Trykt hos V. Røhr.

1869.

Bemærkninger

om

Skolevæsenet i Schweiz og særligt i Kanton Zürich.

Af

Adjunkt P. Lorenzen.

Bemærkninger om Skolevæsenet i Schweiz og særligt i Kanton Zürich.*)

Schweiz er 735 □ Mile stort og har en Befolkning af 2½ Million Mennesker. Omtrent 31 Procent af hele Fladeindholdet bestaar af ufrugtbart Land, uskikket til Kultur og for en Del bedækket med Is, Sne og Vand; 38 Procent bestaar af naturlige Græsgange og Skov, og kun 31 Procent er skikket til Kultur. Halvdelen deraf er kultiveret Græsning, og den anden Halvdel benyttes til Kornavl. Schweiz er saaledes langt fra istand til at kunne frembringe saa meget Korn m. m., som Indbyggerne behøve til deres Underhold. I Gjennemsnit indførte Schweiz aarligt fra 1852—56 (efter Fradrag af Udførsel) Korn og Bælgfrugter, Mel, Brød, Smør, Æg, Kalve, Faar, Geder, Svin og Hornkvæg for 16½ Million Rdl. Schweiz har

*) Ved Udarbejdelsen har jeg benyttet de Meddelelser, jeg fik i Schweiz i Sommeren 1868; Forslag til en forandret Ordning af det højere Skolevæsen i Norge, Christiania 1867; Beretning om Skoleforhold, navnlig vedkommende de lavere offentlige Skoler i den nordvestlige Del af Schweiz af Dr. O. J. Broch i Aftenbladet 1868; Schweizerkunde af Berlepsch m. m.

næsten ingen Metaller, kun ubetydelige Stenkulslag. Dets Udførsel af Landets Produkter indskrænker sig væsentlig til Ost, og deraf udfortes aarligt fra 1852—55 for 2,800,000 Rdl. Schweiz er saaledes af Naturen fattigt; men trods dets for Produktionen uheldige Jordbundsforhold er det efterhaanden blevet et rigt Land. Schweizeren er i det Hele praktisk; han er nøjsom, arbejdsom, udholdende og betænksum i sine Føretagender. Har han begyndt paa Noget, arbejder han med utrættelig Energi fremad. Da Jordbunden nægtede ham Midler til Rigdom og Velvære, kastede han sig over Industri og Handel, og i Industriens forskellige Grene, navnlig Silkeindustri, Uhrfabrikation og Fabrikation af Bomuldsvarer, have Schweizerne bragt det saa vidt, at de ikke alene kunne konkurrere med andre industridrivende Nationer paa de store Markeder, men endogsaa i flere Retninger staa over dem. Dette er saa meget mærkeligere, som Schweiz ligger langt fra Havet, maa betale Transittold for sine Raastoffer og er omgivet af Nationer, som, idetmindste tidligere, beskyttede deres egen Industri ved høje Toldsatser. Hvor betydelig Industrien er i Schweiz, ses bedst af følgende Angivelser. Schweiz tjente aarlig fra 1853—55 (for Driftskapital, Farvestoffer og Arbejds løn) ved Bomuldsindustrien 21,600,000 Rdl., ved Uhrfabrikationen 33,100,000 Rdl. og ved Silkeindustrien 54,700,000 Rdl. Landet har desuden en ikke ubetydelig Indtægt ved Broderi, Træskjæreri, Straaffletning, Bijouteri og Maskinbyggeri.

Schweizeren er stolt af sit Land, af dets Historie og af sin Frihed. Naar han er 20 Aar, har han Ret til at vælge til Nationalraadet og er, naar han ikke er af gejstlig Stand, valgbar. Han kan nedsætte sig, hvor han vil, og drive hvilken Forretning han vil. Den kommunale

Selvstændighed er i høj Grad udviklet i Schweiz, og det ligger i Schweizerborgerens egen Interesse at gjøre sig saa meget gjældende, som muligt, saavel i Kommunen som i Kantonet og i Forbundet. Men Schweizeren føler ogsaa, at de store Friheder og Rettigheder paalægge ham store Forpligtelser og navnlig den Forpligtelse at sørge saavel for sin egen som for sine Landsmænds Oplysning. I de rigeste og bedst styrede Kantoner er der gjort mest for Skolevæsenet. Det er overalt en Statsag, og dets Opsving begynder, navnlig hvad Folkeskolevæsenet angaar, først efter 1830. I de fleste Kantoner ere Børnene forpligtede til at søge Skolen dagligt fra det 6te til det 12te Aar, og derpaa i 3 Aar at besøge Repeterskolen 1 Dag ugentlig. I Appenzell, Uri, Unterwalden, Wallis og Tessin er Skolevæsenet langt tilbage, og Skoletvang finder ikke Sted. I Genf fandtes tidligere Skoletvang; 1848 blev Skolepligtigheden ophævet, og det blev paalagt de kommunale Avtoriteter at „vaage over Skolegangen“. Følgen af Skoletvangens Ophør var, at Forsømmelsernes Antal stege betydeligt. Skoleforsømmelser straffes med Mulkt, der dels erlægges i Penge, dels afsones ved offentligt Arbejde eller Fængsel. Skolevæsenet er i de fleste Kantoner ordnet saaledes, at Folkeskolerne — Menighedsskoler, Primarskoler, Middelskoler, Sekundarskoler — danne Grundlaget for den højere Undervisning, Børn af Forældre i de mest forskjellige Livsstillinger søge i Forening de lavere Skoler, Arbejdsmandens Børn ved Siden af Millionærens, Privatlærere holdes sjældent. Skolepengene ere lave, og Lærebøger og andre Gjenstande til Brug ved Undervisningen kunne faas billigt. Medens Folkeskolevæsenet hos os væsentlig endnu er ordnet paa samme Maade, som det blev indrettet 1814, har man maaske i Schweiz været for

tilbøjelig til Forandringer, og det er nok muligt, at de indførte Forandringer og Forbedringer ikke have faaet Tid til at udvikle sig og komme til Ro, førend man har begyndt at indføre noget Nyt. I de protestantiske Kantoner staa Skolevæsenet højere end i de katholske. Som et Exempel paa, hvorledes Skolevæsenet er ordnet i et Kanton, skal jeg give en kort Oversigt over dets Indretning i Zürich, samt en udførligere Fremstilling af Kantonskolens Indretning og de Pensa, som læses i Skoleaaret 1868.—69.

Skolerne i Kanton Zürich kunne indeles i Folkeskolen og Kantonskolen.

I.

Folkeskolen.

Denne Afdeling indeles atter i den lavere Folkeskole og Sekundarskolen.

Den lavere Folkeskole (Volksschule, Primarskole) har til Formaal „at danne Born af alle Samfundsklasser til aandelig virksomme, borgerlig brugbare og sædelig religiøse Mennesker“. Skolepligtigheden begynder i det 6te Aar. Den deles i to Afdelinger:

1. Hverdagsskolen med 6 etaarige Klasser. De tre Klasser for Alderen fra 6—9 Aar kaldes Elementarskolen; de tre øverste Klasser fra 9—12 Aars Alderen kaldes Realskolen. I første Klasse er Antallet af de egentlige Undervisningstimer 18—20, i 2den og 3die Klasse 21—24, og i de tre øverste Klasser 24—27.
2. Repetitionsskolen med 3 Klasser for Alderen fra 12—15 Aar. Antallet af de egentlige Undervisningstimer er her 8 foruden Sangtimerne, hvori Alle skulle deltage en Gang ugentlig.

Undervisningsgjenstandene ere: Religion, Tysk, Regning, Geometri, Naturkundskab, Historie og Geografi, især Fædrelandets, Sang, Skjønkrivning, Tegning, Legemsøvelser og kvindeligt Haandarbejde. I Elementarskolen underviser Læreren i Religion, i Repetitionsskolen Sognepræsten. Repetitionsskolen „skal tage det størst mulige Hensyn til det praktiske Livs Behov ved Siden af den almindelige Dannelse.“ Skolepengene ere 3 Francs aarligt for hvert Barn, selv om de ikke besøge Skolen, i Elementar- og Realafdelingen; 1½ Francs i Repetitionsskolen. Skolepenge for de Børn, der ere under Fattigvæsenet, erlægges af Fattiggassen. Forsømmelser straffes første Gang med Advarsel, senere med Mulkt, der kan stige til 8 Francs; naar den ikke betales, afsones den med Fængselsstraf. Antallet af Primarskoler var 1851 i Kanton Zürichs 161 Sogne 380.

De aarlige Ferier vare ialt 8 Uger.

Til Hverdagsskolen slutte sig de højere Folkeskoler, Sekundarskoler, hvis Antal er 16. Deres Maal er „at befæste det, som er lært i Primarskolen, at udvikle det videre inden Folkeskolens Grændser og derved tillige muliggjøre enkelte Disciples Overgang til højere Skoler“. Kantonet er inddelt i 16 Sekundarskolekredse, og ethvert i Kredsen boende Barn har Ret til at besøge Sekundarskolen, naar han har gennemgaaet Hverdagsskolen.

Sekundarskolen har tre Klasser fra 12—15 Aar. Fagene ere Religion, Tysk, Fransk, Arithmetik, Geometri, Geografi, Historie, Fædrelandets Statsforfatning, Naturkundskab med specielt Hensyn til Landbovæsen og Industri, Sang, Tegning, Skjønkrivning og Vaabenøvelser. Skolepengene ere 24 Francs aarligt.

II.

Kantonskolen.

Ligesom Sekundarskolen, hvad Almueskolevæsenet angaar, slutter sig til Hverdagsskolen, saaledes slutter Kantonskolen sig for det højere Skolevæsens Vedkommende ligeledes til Hverdagsskolen. Kantonskolen er delt i to Afdelinger: Gymnasiet og Industriskolen.

Gymnasiet er delt i to Afdelinger: det lavere (unteres) og højere (oberes) Gymnasium. Undergymnasiet har 4 Klasser fra 12—16 Aar; Overgymnasiet har 2 Klasser, hver paa 1 Aar, og 1 paa et halvt Aar, altsaa fra 16—18^{1/2} Aar.

Til Oversigt over Fagfordelingen og de Pensa, som skulle læses, meddeles et Uddrag af Programmet for Skoleaaret 1868--69.

*A. Gymnasiet.***I. Undergymnasiet.****1. Religion.**

- I. Kl. 2 T. Fremstilling af den jødiske Historie som Forberedelse til Jesus Christus, desuden vejledes Disciplene til Kundskab om det gamle Testaments Skrifter ved at benytte udvalgte Afsnit af samme.
- II. Kl. 2 T. Jesu Christi Liv efter Markus's Evangelium og med Henvisning til de vigtigste Afsnit af de øvrige Evangelier.
- III. Kl. 2 T. Den apostoliske Tidsalders Historie efter Apostlenes Gjerninger og de apostoliske Breve.
- IV. Kl. 2 T. Den kristelige Kirkes Historie i dens Hovedmomenter fra Slutningen af den apostoliske Tidsalder med særligt Hensyn til Reformationen.

I alle fire Klasser læres et passende Antal Skriftsteder, der ere af Vigtighed for det kristelige Liv, og Psalmer af den kirkelige Psalmebog.

2. Tysk. (Skolens Undervisningssprog.)

I. Kl. 4 T. Forberedelse til den systematiske Behandling af Grammatikken ved Analysering af passende Sætninger og ved Betragtning af de deri forekommende Sprogformer; Indøvelse af de forskjellige Bøjninger. Læren om den enkelte Sætning.

Læsning af udvalgte Stykker, i Prosa fortrinsvis fortællende Afsnit, i Poesi fornemmelig lettere episke Digte og Sange.

Til Øvelse i mundtligt Foredrag: Gjenfortælling af forhen læste eller hørte Fortællinger og Fremsigelse af klassiske Stykker, som ere lærte udenad.

Skriftlige Øvelser: Nedskrivning af dikterede eller lærte Stykker, skriftlig Gjengivelse af det læste eller hørte og smaa Afhandlinger over det, Eleverne selv have oplevet eller iagttaget. — Dannelse af grammatiske Exempler.

II. Kl. 4 T. Læren om den sammensatte Sætning og Læren om Orddannelsen.

Læsning og Forklaring af udvalgte Stykker i Prosa, i Særdeleshed af beskrivende Natur, i Poesi fornemmelig lyrisk-episke Digte.

Til Øvelse i mundtligt Foredrag: Prosaisk Gjengivelse af Stoffet i episke Digte, sammenhængende Fremstilling af Hovedindholdet af Læsestykker, Fremsigelse af udenad lærte klassiske Stykker.

Til Øvelse i skriftlig Fremstilling: Skriftlig Fortælling af det læste eller hørte eller prosaisk Bearbejdelse af Stoffet i episke Digte, Angivelse af Hoved-

indholdet af større Læsestykker, Beskrivelser eller andre mindre Afhandlinger over det selvoplevede eller selviagttagne, undertiden i Brevform. Dannelse af grammatiske Exempler.

- III. Kl. 2 T. Oplæsning og Forklaring af udvalgte Stykker, i Prosa fornemmelig af historisk og didaktisk Indhold, i Poesi især lyrisk-episke Digte.

Til Øvelse i mundtligt Foredrag: Prosaisk Fortælling af Stoffet i episke Digte og sammenhængende Fremstilling af Hovedindholdet af større Læsestykker; endvidere frit Foredrag af egne Udarbejdelser, dels over et frit valgt, dels over et opgivet Stof, Fremsigelse af udenad lærte klassiske Stykker.

Til Øvelse i skriftlig Fremstilling: Skriftlige Fortællinger efter Digte, Udvikling af almindelige Begreber og Tanker.

Udarbejdelser over Themaer fra Historien og Naturhistorien med Benyttelse af Læsestoffet i de fremmede Sprog og Undervisningsstoffet i de nævnte Fag.

- IV. Kl. 2 T. Læsning og Forklaring af udvalgte Afsnit, i Prosa navnlig retoriske og didaktiske Stykker, i Poesi udvalgte episke og lyriske Digte.

Til Øvelse i mundtligt Foredrag: Fortsættelse af Øvelserne i frit Foredrag med særdeles Hensyn til Ordningen af Stoffet og med den Fordring, at i det mindste Formen af Foredraget beror paa Disciplens eget Arbejde, dernæst Fremsigelse af udenad lærte klassiske Stykker.

Øvelse i skriftlige Arbejder: Fortsættelse af den forrige Klasses Øvelser med stigende Fordringer, navnlig med Hensyn til Disposition; Affattelse af lette Afhandlinger; Karakterskildringer o. desl.

I alle 4 Klasser: Fra Tid til anden Affattelse af skriftlige Arbejder med Hensyn til det praktiske Livs Fordringer. Foruden de skriftlige Øvelser, der foretages paa Skolen, skal der hver Maaned leveres en Udarbejdelse, der er skreven hjemme.

3. Latin.

I. Kl. 10 T. Det latinske Sprogs Formlære med stadig Anvendelse og Indøvelse af Formerne ved mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Latin til Tysk og fra Tysk til Latin.

II. Kl. 8 T. Grammatik. Repetition og Udvidelse af Formlæren og Forklaring og Indøvelse af de væsentligste syntaktiske Ejendommeligheder i det latinske Sprog. Grundtræk af Orddannelsen med Benyttelsen af Lexikon. Til Læsning benyttes en Læsebog og et Antal af Phædrus's Fabler.

Hypelige mundtlige og skriftlige Oversættelser fra Tysk til Latin, der knytte sig dels til det læste, dels til det i Grammatiken lærte; hver 14de Dag en skriftlig Oversættelse hjemme; ugentlig en Hukommelsesopgave.

III. Kl. 6 T. Grammatik: Begyndelsen til et systematisk Kursus i Syntax med Gjæntagelse af Formlæren.

Læsning: Wellers Læsebog af Livius XXI—XXX og Siebelis Tirocinium poeticum, Bog I, og III. Oversættelser og Hukommelsesøvelser som i forrige Klasse.

IV. Kl. 7 T. Grammatik: Fortsættelse og Afslutning af det systematiske Kursus i Syntax og Gjæntagelse af hele den grammatiske Undervisning

Læsning: Cæsars bellum Gallicum 1—IV B.,

delvis kursorisk, og udvalgte Afsnit af Ovids *Metamorphoses*.

Oversættelser og Hukommelsesøvelser som i forrige Klasse.

4. Græsk.

- II. Kl. 7 T. Den attiske Dialekts Formlære indtil Verber paa -mi med stadig Anvendelse og Indøvelse af Formerne i mundtlige og skriftlige Oversættelser fra Græsk til Tysk og fra Tysk til Græsk.

Læsning: Af Schenkls Elementarbog Æsops Fabler 1—12 pag. 92—96.

- III. Kl. 7 T. Grammatik: Gjentakelse og Udvidelse af Formlæren, især Behandling og Indøvelse af de uregelmæssige Verber.

Læsning: Forklaring og Læsning af Schenkls Elementarbog. Mindre Fortællinger, Anekdoter, Karaktertræk S. 97 o. f. Større Læsestykker S. 106 o. f. med Hensyntagen til Orddannelsen og den græske Syntax's Afbøjninger fra den latinske og tyske.

- IV. Kl. 7 T. Grammatik: Gjentakelse og Afslutning af den attiske Dialekts Formlære. Begyndelse til den ioniske Dialekt. Sammenhængende Oversigt over Læren om Orddannelsen og Ejendommelighederne ved den græske Syntax.

Læsning: Læsning og Forklaring af Jacobs's Elementarbog, 2den D. XVIII. XIX. XXXVIII. XXXIX.

- I alle tre Klasser: Ugentlig en orthografisk Øvelse, afvekslende med skriftlige Øvelser fra Tysk til Græsk for at indøve Grammatiken.

5. Fransk.

- III. Kl. 6 T. Det franske Sprogs Formlære, tilligemed en kort Fremstilling af de vigtigste Love i den franske

Syntax; stadig Anvendelse og Indøvelse af disse Former og Love ved mundtlige og skriftlige Oversættelser fra Fransk til Tysk og fra Tysk til Fransk.

IV. Kl. 6 T. Grammatik. Gjentagelse af Formlæren og et fuldstændigt Kursus i den franske Syntax tilligemed stadig Anvendelse af de fremstillede Forhold i Exempler og Øvelsessætninger.

I begge Klasser ugentlig en selvstændig skriftlig Oversættelse fra Tysk til Fransk og en Hukommelsesopgave af de behandlede Øvelsessætninger og Læsestykker.

6. Mathematik.

I. Kl. 2 T. Gjentagelse og Afslutning af de i Hverdagskolen behandlede fire arithmetiske Operationer med hele Tal og almindelig Brøk; Læren om Decimalbroks Anvendelse paa Løsning af Opgaver fra det borgerlige Liv; Forklaring af det metriske og schweizerske Maalesystem støttet paa Fremstilling af de geometriske Former, paa hvilke Maal og Vægt grunde sig.

II. Kl. 4 T. Læren om Proportioner tilligemed talrige Anvendelser paa Løsning af Opgaver fra det borgerlige Liv; Almindeliggjørelse af disse Opgaver ved Indførelse af Bogstavtal.

Læren om Formerne og Anvisning til Brug af Lineal og Passer.

III. Kl. 3 T. Algebra: De fire første arithmetiske Operationer med Bogstavstørrelser. Ligninger af første Grad med en og flere ubekjendte. Passende Opgaver og Anvendelser.

Geometri: Læren om Trekant og Firkant.

IV. Kl. 3 T. Algebra: Læren om Potenser og Rod-

størrelser. Ligninger af 2den Grad med en ubekendt i Forbindelse med Opgaver.

Geometri: Læren om Polygon og Cirkel.

7. Historie.

- I. Kl. 2 T. Den græske Historie indtil den peloponnesiske Krig.
- II. Kl. 2 T. Fortsættelse og Slutning af den græske Historie. Roms Historie indtil Kongernes Fordrivelse.
- III. Kl. 3 T. Fortsættelse og Slutning af Roms Historie.
- IV. Kl. 3 T. Middelalderens Historie til Reformationen.

8. Geografi og Naturhistorie.

- I. Kl. 3 T. De nødvendigeste Begreber om den almindelige Geografi og Anvisning til at bruge og forstaa Landkaart. Oversigt over Fastlande og Have samt Grundtræk af Læren om Klima. Almindelig og speciel Geografi af Asien, Afrika og Avstralien.
- II. Kl. 2 T. Almindelig og speciel Geografi af Evropa og Amerika.
- III. Kl. 2 T. Speciel Forevisning af enkelte Repræsentanter af de vigtigste Ordener i Mineral- og Plante-riget for at lede til Kundskab om de vigtigste Former af samme. Om Sommeren understøttes Undervisningen ved enkelte Ekursioner.
- IV. Kl. 3 T. Forevisning af enkelte Repræsentanter af de forskellige Klasser af Dyreriget for at lære de vigtigste Former af samme at kjende samt speciel Beskrivelse af det menneskelige Legeme.

9. Sang.

- I. og II. Kl. hver 1 T. Gjentakelse af de i Hverdags-skolen behandlede Elementer af Melodik, Rhythmik og

Dynamik tilligemed de nødvendige Stemme-, Træffe- og Nodeøvelser, Anvendelse af det lærte paa hensigtsmæssig udvalgte Sange og Fortsættelse af dette Kursus ved Overgang til Molskala.

Endvidere alle 4 Klasser en Time i Fællesskab: Indøvelse af Sange og Koraler samt af Sange til at synge udenad.

10. Skrivning.

I. Kl. 2 T. Indøvelse af tysk, latinsk og græsk Skrift med særdeles Hensyn paa Anvendelsen af de indøvede Former ved hurtig Skrivning efter Diktat.

11. Tegning.

- I. Kl. 2 T. Elementarøvelser i Tegning af rette og krumme Linier, i Tegning af Ornamenten i Omrids; Tegning af Dele af Hoveder og lettere hele Hoveder i Omrids.
- II. Kl. 2 T. Hele Hoveder i Omrids efter Fortegninger af schatterede Hoveder. Landskabsgjenstande. Begyndelse til Tegning af geometriske Figurer.
- III. Kl. 2 T. Schatterede Hoveder og hele Figurer; Landskaber; Fortsættelse af Tegning efter geometriske Figurer.

12. Gymnastik.

Enhver Klasse har ugentlig 2 Timer.

13. Vaabenøvelser.

Disciplene af 1ste og 2den Klasse saavel som de nye Discipler i 3die og 4de Klasse have i Sommersemestret ugentlig 2, de øvrige i Regelen ugentlig 1 Øvelse.

Alle Undervisningsfag ere obligatoriske med Undtagelse af Græsk, som de Discipler kunne fritages for, der først indtræde i 3die eller 4de Klasse. Ligeledes kunne

Disciple, der ikke tilhøre den „evangelisk-kirkelige Menighed“, fritages for Undervisning i Religion. *)

II. Overgymnasiet.

1. Religion.

I. Kl. 2 T. Oversigt over den bibelske Religions Historie og Litteratur.

II. Kl. 2 T. Systematisk Fremstilling af den kristelige Tro og det kristelige Liv med fortrinlig Fremhævelse af de Spørgsmaal, der ligge til Grund for samme.

Ved Undervisningen i begge Klasser lægges den hellige Skrift (züricher Oversættelse) til Grund.

2. Tysk.

I. Kl. 4 T. I Sommersemestret i 3 Timer: Gammeltysk Formlære i Forbindelse med Læsning og Forklaring af passende Stykker.

I Vintersemestret i 3 Timer: Den tyske Litteraturs Historie ved Omtale af dens Hovedværker fra 1500 til Lessings Optræden samt Læsning og Forklaring af passende Stykker af de omtalte Forfattere.

Endvidere hele Aaret 1 Time:

- a) til Øvelse i mundtligt Foredrag: Frie Foredrag, som, idetmindste hvad Formen angaar, og lidt efter lidt ogsaa med Hensyn til Indhold, skulle bero paa Disciplenes eget Arbejde.
- b) til Øvelse i skriftlig Fremstilling: Hyppige Disponerøvelser med korte Udarbejdelser, og i hvert

*) I Undergymnasiet var Frekvensen i Græsk følgende:

II. Kl.	37	Disciple.	Alle	deltoge.
III. —	38	—	31	deltoge.
IV. —	29	—	23	—

Kvartal en større Afhandling (Beskrivelser, Undersøgelser o. d. l.).

- II. Kl. 4 T. Den tyske Litteraturs Historie fra Lessing til Schiller og Goethe og ved Læsningen fuldstændig Behandling af Goethes Tasso.

I 1 Time:

- a) Til Øvelse i mundtligt Foredrag: Frie Foredrag, som ogsaa, hvad Indholdet angaar, skulde bero paa Disciplenes eget Arbejde.
- b) Til Øvelse i skriftlig Fremstilling: Fortsættelse af forrige Klasses Øvelser.

- III. Kl. 3 T. Den tyske Literaturs Historie i den nyeste Tid i Forbindelse med Læsning og Forklaring af passende Stykker af de behandlede Forfattere.

Til Øvelse i mundtlig og skriftlig Fremstilling: Den forrige Klasses Øvelser.

3. Latin.

- I. Kl. 7 T. Livius XXI. Virgils Æneide II. og VI.
- II. Kl. 7 T. Sallusts Catilina. Ciceros Taler imod Catilina. Udvalgte Oder af Horats.
- III. Kl. 7 T. Ciceros Tale V. mod Verres og Udvalg af Cicero de oratore. Tacitus's Annaler I. og udvalgte Satirer af Horats.

Endvidere i alle 3 Klasser:

Ugentlig en Oversættelse fra Tysk til Latin, snart skriftlig hjemme med eller uden foregaaende Forklaring paa Skolen, snart skriftlig eller mundtlig paa Skolen med eller uden foregaaende Forberedelse i Hjemmet.

Hver fjortende Dag regelmæssigt afvekslende med en lignende græsk Opgave) Foredrag af et udenad lært tidligere behandlet Afsnit.

Hvert Halvaar (for de Disciple, som ikke deltage i den græske Undervisning, hvert Fjerdingaar) aflægges Regnskab over Privatlæsning i Latin, hvortil Læreren giver den fornødne Anvisning.

4. Græsk.

- I. Kl. 7 T. Xenophons Anabasis III., Herodot IX., dernæst — med nøjagtig Indøvelse af den episke Dialekts Ejendommeligheder — Homers Odysse XIII. XIV. XVI. XXI.
- II. Kl. 7 T. Lysias Taler's VII. XIII. XXII. XXIII. XXIV. Platos Kriton. Homers Iliade XVI. XVII. XVIII. XIX. XXIV.
- III. Kl. 7 T. Demosthenes Tale om Kransen. Thukydides, Udvalg af 2den Bog.

Endvidere i alle 3 Klasser: Hver fjortende Dag et skriftligt Arbejde, som slutter sig til det læste, til Øvelse i Brugen af græske Ord- og Sætningsformer, hvis det er nødvendigt, ogsaa Gjentagelse af blotte orthografiske Øvelser.

Hver fjortende Dag (nemlig regelmæssig afvekslende med den tilsvarende latinske Opgave) Foredrag af et udenad lært tidligere behandlet Afsnit.

Hvert Halvaar Regnskab over Privatlæsning i Græsk, hvortil Læreren giver den nødvendige Anvisning.

5. Fransk.

- I. Kl. 3 T. Læsning og Forklaring af anden Halvdel af Læsebogen med Gjentagelse af enkelte Afsnit af Grammatikken. Læsning og Forklaring af udvalgte Stykker af den franske Litteratur (af Herrig og Burguy, la France littéraire).
- II. Kl. 3 T. 3 T. Læsning og Forklaring af „France

littéraire“, fornemmelig Afsnittene af det 17de og 18de Aarhundrede, tilligemed litterærhistoriske Bemærkninger om de betydeligste Forfattere i dette Tidsrum.

III. Kl. 3 T. Fortsættelse af den forrige Klasses Læsning med passende forøgede Fordringer baade med Hensyn til Vanskelighed og Omfang, og idet der særligt tages Hensyn til de nyere Forfattere.

I alle 3 Klasser: Hver fjortende Dag en selvstændig skriftlig Oversættelse fra Tysk til Fransk eller en kortere fransk Afhandling med gradvis stigende Fordringer. Undervisningen bliver i alle 3 Klasser for detmeste meddelt paa Fransk og paa en saadan Maade, at Disciplene derved faa Lejlighed til Øvelse i at tale Fransk.

6. Hebraisk.

II. Kl. 3 T. Grammatik: Formlæren.

Læsning: Læsning og Forklaring af passende Afsnit af Læsebogen.

III. Kl. 3 T. Forklaring af prosaiske Afsnit af Læsebogen.

I begge Klasser: Regelmæssige skriftlige Øvelser, Nedskrivning af forhen læste Afsnit efter Diktat eller efter tysk Oversættelse, Nedskrivning af nye Afsnit efter Diktat osv.

7. Mathematik.

I. Kl. 4 T. I Sommersemestret: Gjentagelse af det allerede behandlede Stof i Algebra og Geometri med de nødvendige Tilføjelser.

I Vintersemestret: Arithmetik: Læren om de

arithmetiske og geometriske Progressioner, Kjædebrøk og Logarithmer. Kombinationslære.

Geometri: Plan Trigonometri.

- II. Kl. 4 T. Arithmetik: Læren om den binomiske Sætning, regula falsi, Exponential- og trigonometriske Rækker.

Geometri: Stereometri tilligemed sfærisk Trigonometri.

- III. Kl. 4 T. Arithmetik: Grundegenskaberne ved de højere Ligninger.

Geometri: Analytisk Geometri.

8. Historie.

- I. Kl. 3 T. Ældre Schweizerhistorie. Det 16de Aarhundredes almindelige Historie.
- II. Kl. 3 T. Det 17de og 18de Aarhundredes almindelige Historie med særligt Hensyn til Schweiz's Historie.
- III. Kl. 3 Timer. Fortsættelse af den almindelige Historie med særligt Hensyn til Statsforholdene i Schweiz.

9. Naturvidenskaber.

- I. Kl. 3 T. Legemernes almindelige Egenskaber; Lovene for Ligevægt og Bevægelse, saavidt som Disciplenes matematiske Forkundskaber tillade Omfanget af dette Afsnit; Grundtrækkene af den uorganiske Kemi; Læren om Bølgebevægelse og Akustik.
- II. Kl. 3 T. Varmelæren: Udvidelse af Afsnittet om Ligevægt og Bevægelse. Optik. Læren om Electricitet og Magnetisme.
- III. Kl. 3 T. Jordens daglige og aarlige Bevægelse. Beskrivelse af Solsystemet og specielt Jorden efter dens matematiske og physiske Forhold.

10. Filosofisk Propædevtik.

III. Kl. 3 T. Den formelle Logik med særligt Hensyn til Methodelære.

11. Sang.

I alle Klasser en Time. Fælles Indøvelse af Sange og Koraler som i Undergymnasiet, dog med passende Forøgelse af de Vanskeligheder, som skulle overvindes.

12. Gymnastik.

Hver Klasse ugentlig 2 Timer.

13. Vaabenøvelser.

Kl. I. til III. Kun i Sommersemestret. Disciplene i Overgymnasiet have ugentlig en Øvelse; de, som første Gang deltage i Exercits, skulle have to Øvelser ugentlig.

Alle Undervisningsfag ere obligatoriske med Undtagelse af Græsk og Hebraisk; desuden kunne de Disciple i 2den og 3die Klasse, som læse Hebraisk, fritages for Fransk. Om Religion gjælder, hvad der er sagt ved Undergymnasiet.

I Overgymnasiet var Frekvensen i 1867—68 ved de ikke obligatoriske Fag følgende:

I. Kl.	30 Disciple.	28	deltog	i	Undervisningen	i	Græsk.
II. —	20 —	19	—	—	—	—	—
III. —	20 —	16	—	—	—	—	—

I den hebraiske Undervisning deltog i II. Kl. 10, i III. Kl. 9 Disciple; i Fransk i II. Kl. 10 og i III. Kl. 9 Disciple.

Gymnasiets Timeplan for 1868—69.

	Undergymnasiet				Overgymnasiet			Sum
	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-18 ^{1/2}	
	1	2	3	4	1	2	3	
Religion	2	2	2	2	2	2		12
Tysk	4	4	2	2	4	4	3	23
Latin	10	8	6	7	7	7	7	52
Græsk		7	7	7	7	7	7	42
Fransk			6	6	3	3	3	21
Hebraisk						3	3	6
Mathematik.	4	4	3	3	4	4	4	26
Historie	2	2	3	3	3	3	3	19
Geografi	3	2						5
Naturvidenskaber			2	3	3	3	3	14
Filosofisk Propæ- devtik							3	3
Sang	2	2	1	1	1	1	1	9
Skrivning	2							2
Tegning	2	2	2					6
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	14
Vaabøvelser	2	2	1	1	1	1	1	9
	35	37	37	37	37	40	40	

B. Industriskolen.

Industriskolen var ligesom Gymnasiet tidligere delt i en lavere og en højere Afdeling. Ved Lov af 25de Mars 1867 bleve de nederste Klasser og dermed ogsaa Inddelingen i en højere og lavere Afdeling ophævede. Skolen har nu 4 Klasser, og Indtrædelsen i 1ste Klasse sker ved det fyldte 14de Aar. Den, som vil optages, maa være

i Besiddelse af de Kundskaber, som Sekundarskolen meddeler i 1ste og 2den Klasse. Den 4de Klasse er kun for den tekniske Afdeling og undertiden kun besøgt i Sommersemestret. Handelsafdelingen slutter med 3die Klasse. I 2den og 3die Klasse bliver den tekniske Afdeling og Handelsafdelingen undervist særskilt i alle videnskabelige Fag.

Endvidere bliver den tekniske Afdeling delt i en mekanisk og en kemisk-teknisk Sektion. Alle Fag, der ere tildelte en Klasse eller Sektion, ere obligatoriske. Alt, hvad der vedkommer Handelsafdelingen, er her udeladt.

1. Religion.

I. Kl. 2 T. Kjendskab til det nye Testaments Skrifter og den ældste kristelige Historie.

II. Kl. 2 T. I Sommersemestret: De vigtigste Momenter af Kirkehistorien.

I Vintersemestret: Konfirmationsundervisning. Deltagelsen i samme er frivillig.

2. Tysk.

I. Kl. 6 T. Grammatik. Omfattende Repetition af Sætningslæren. Læren om Orddannelsen.

Læseøvelser forbundne med Forklaring af baade i Henseende til Form og Indhold mønsterværdige prosaiske og poetiske Forfattere. Nogle Digte læres udenad.

Skriftlige Øvelser, som dels slutte sig til det, der er behandlet i Grammatikken og Læseøvelserne, dels egne Fortællinger, Skildringer osv.

II. Kl. 4 T. Grammatik. Supplerende Repetition af Sætnings- og Orddannelseslæren.

Læse-, Memorer- og Deklamationsøvelser tilligemed Forklaring af Stykkerne efter Form og Indhold.

Skriftlige Øvelser med stigende Fordringer i Henseende til Disposition og Udtryk.

- III. Kl. 2 T. Tysk Litteraturhistorie fra Gottsched. Fortsættelse af regelmæssige skriftlige Afhandlinger over vanskelige Themaer.
- IV. Kl. 2 T. Fortsættelse af Litteraturhistorien til den nyeste Tid. Skriftlige Afhandlinger.

3. Fransk.

- I. Kl. 6 T. Omfattende Repetition af Elementerne til Befæstelse af Ordkundskab, Deklination og Konjugation. Læren om den enkelte Sætning. Mange Slags Øvelser i mundtligt og skriftligt Udtryk for at opnaa en saa god Udtale, som muligt, og en vis Sprogfærdighed.
- II. Kl. 5 T. Repetition af alt om Konjugation. Læren om den sammensatte Sætning. Fortsættelse af Læse-, Tale- og skriftlige Øvelser.
- III. Kl. 5 T. *) Behandling af vanskeligere Punkter af det franske Sprogs Ejendommeligheder. Fortsatte Læse- og Taleøvelser, Memoreren, mundtlige og skriftlige Oversættelser. Regelmæssige skriftlige Arbejder af forskjellig Form.

I Handelsafdelingen tages særdeles Hensyn til den franske Korrespondance.

- IV. Kl. 3 T. Fortsatte Tale- og Læseøvelser. Skriftlige Arbejder med skærpede Fordringer.

4. Engelsk.

- II. Kl. 5 T. Undervisningen begynder uden nogensomhelst Forudsætning om Forkundskaber. Smaa skriftlige Arbejder.

*) I den tekniske Afdeling kun 4 Timer i Vintersemestret.

- III. Kl. 5 T. Fortsættelse af Grammatikken og Tale- og Læseøvelser. Regelmæssige skriftlige Arbejder.
- IV. Kl. 3 T. Fortsatte grammatiske Læse- og Taleøvelser. Større skriftlige Arbejder.

5. Historie.

- I. Kl. 4 T. Oversigt over den gamle og Middelalderens Historie med særlig Fremhævelse af vigtige monografiske Momenter.
- II. Kl. 3 T. Fortsættelse af den almindelige Historie fra Reformationen til Nutiden.
- III. Kl. 2 T. I den tekniske Afdeling: Schweiz's Stats- og Forfatningshistorie fra de ældste Forbund til Nutiden.

6. Geografi.

- I. Kl. 3 T. Speciel Geografi af Evropa med særligt Hensyn til Schweiz og dets Nabolande. Repetition og Udvidelse af Kundskaben om de andre Verdensdeles Lande og Folk samt den matematiske og fysiske Geografi.

7. Naturvidenskaber.

- I. Kl. Botanik 3 T. i Sommersemestret. De væsentlige Formforhold ved Planterne og deres Dele. Grundtrækkene af det linneiske System og Hovedgrupperne i det naturlige System. De vigtigste indenlandske Plantefamilier.
- Zoologi 3 T. i Vintersemestret: Organisation af det dyriske og menneskelige Legeme. Kort Beskrivelse af de vigtigste Dyreklasser.
- II. Kl. Kemi 3 T. De uorganiske Stoffer og deres Forbindelse i letfattelig Fremstilling, der oplyses ved de nødvendige Experimenter. Forkundskaber forudsættes ikke.

III. Kl. Den kemisk-tekniske Sektion. Kemi 4 T. Repeaterende og udvidende Kursus i den uorganiske Kemi i mere videnskabelig Form og med særligt Hensyn til kemisk-tekniske Partier.

Grundtræk af den organiske Kemis Forbindelser. Den analytiske Kemis Elementer.

Arbejder i Laboratoriet. I Vintersemestret 6 T. Anvisning til at experimentere og til Fremstilling af simple uorganiske Produkter. Forsøg i lette kvalitative Analyser.

Botanik. I Sommersemestet 4 T. Repetition af den almindelige Botanik. Oversigt over Systemerne. Nøjagtigere Beskrivelser af de vigtigste Grupper af Blomsterplanterne.

Øvelse i at bestemme Planter.

Mineralogi. I Vintersemestret 3 T. Propædevtik, fortrinsvis Krystallografi. Karakteristik og Fysiografi af de vigtigste Mineralier og Bjergarter.

III. Kl. Den tekniske Afdeling. Fysik 4 T. Legemernes almindelige Egenskaber, Lovene for Ligevægten og Bevægelsen af faste, flydende og luftformige Legemer.

Bølgelære, Akustik, Varme. Ved denne mere videnskabelige Undervisning forudsættes de Kundskaber, som ere nødvendige til den matematiske Begrundelse.

IV. Kl. Den tekniske Afdeling. Fysik 4 T. Fortsættelse og Slutning af det i den foregaaende Klasse begyndte Kursus, navnlig Optik, Elektricitet og Magnetisme. Repeaterende Overblik over det hele.

Den kemisk-tekniske Sektion. Kemi 3 T. Repetition og Afslutning af den uorganiske og organiske Kemi, i Særdeleshed af de theoretisk vigtige Partier.

Videre Udførelse af den analytiske Kemi med særligt Hensyn til Mineralogi.

Arbejder i Laboratoriet. 8 T. Vanskeligere Øvelser i Fremstilling af kemiske Produkter og i Udførelse af kvalitative Analyser.

Botanik 3 T. Systematikken i større Omfang og nøjere Beskrivelse af de vigtigste Grupper af Planteriget, i Særdeleshed de blomsterløse Planter. Fortsatte Øvelser i at bestemme Planter. Nogle Ekspeditioner.

Mineralogi 2 T. Slutningen af Fysiografien. Grundtræk af Geognosi og Geologi. Repeterende Overblik over det hele.

8. Mathematik.

I. Kl. Om Sommeren 6, om Vinteren 8 T. Geometri. Repetition af den plane Geometri, i Særdeleshed Læren om Cirkelen. Stereometri i Forbindelse med mange Slags Beregninger af Legemer og med Øvelse i at tegne saadanne i Grundrids og Oprids.

Algebra. Fortsatte Øvelser i Regning med enkelte Bogstavstørrelser, Potenser og Rodstørrelser. Ligninger af 1ste Grad med en og flere ubekjendte.

Geometrisk Tegning. Øvelse i kombinerede plane Figurer.

Praktisk Regning. I Vintersemestret 2 T. Repetition af almindelig Brøk og Decimalbrøk. Fortsatte Øvelser i Anvendelse af Propositioner, Kjæde-regelen osv.

II. Kl. Geometri: Oversigt og Udvidelse af Planimetrien. Anvendelse af Algebra til Løsning af planimetriske Opgaver. Goniometri. Plan Trigonometri og

dens Anvendelse til Løsning af Opgaver af den praktiske Geometri, desuden Firkanten og Cirkelen.

Stereometri. Anvendelse af de goniometriske Linier til Løsning af stereometriske Opgaver.

Algebra: De algebraiske Operationer med hele, brudne og irrationale Størrelser, med positive, negative og imaginære Tal- og Bogstavstørrelser. Logarithmer og deres Anvendelse til Løsning af Opgaver af praktisk Regning, navnlig den sammensatte Renteregning. Arithmetiske Progressioner. Polygonal- og Pyramidaltal. Geometriske Progressioner og deres Anvendelse ved Amortisations- og Renteberegninger. Kjædebrøk. Ligninger af 2den Grad med en og flere ubekjendte. Diofantiske og logaritmiske Ligninger.

III. Kl. 6 T. Den hele tekniske Klasse i Sommersemestret: **Analyse:** Kombinationslære. Begrebet Funktion. Rationale Funktioner af en Hovedstørrelse. Multiplikationslæren for Faktorer af første Grad af Formlen $x + a$. Rationale brudte Funktioner. Største fælles Maal af hele Funktioner. De uendelige Rækker i Almindelighed; deres Konvergens og Divergens. Numerisk Summation af konvergerende Rækker.

Geometri. Den sfæriske Trigonometri med mange Slags Øvelser.

I Vintersemestret kun den mekanisk-tekniske Sektion. **Analyse:** Den binomiske Læresætning og dens Anvendelse paa Uddragning af højere Rødder. Exponential- og logaritmiske Rækker. De komplekse Tal og Operationerne med samme. De trigonometriske Rækker. Den logaritmiske Regning af komplekse Tal og Fremstillinger af alle Rodværdier af reelle

Tal. De højere rationale Ligninger og den almindelige Opløsning af samme indtil 4de Grad. Numerisk Opløsning af saadanne Ligninger.

IV. Kl. 6 T. Den mekanisk-tekniske Sektion. Geometri: Begrebet syntetisk og analytisk Geometri. De retvinklede Koordinater i Planet. Den rette Linies analytiske Geometri. Linierne af anden Grad og nogle andre krumme Linier.

III. Kl. i Vintersemestret og IV. Kl., den kemisk-tekniske Sektion. 3 T. Repetition og Øvelser i de Partier af Matematikken, som ved Studiet af Naturvidenskaberne, i Særdeleshed Fysik, fortrinsvis komme i Betragtning.

9. Mekanik.

III. Kl. Den mekanisk-tekniske Sektion (Vintersemestret) 3 T. Den retlignede ensformige Bevægelse af et Punkt og Sammensætningen af saadanne Bevægelser. Den retlignede og jævntvoxende Bevægelse af et Punkt og Sammensætningen af saadanne Bevægelser. Om Kræfterne. Jevnt voxende Bevægelse, frembragt ved en konstant Kraft. Sammensætning og Opløsning af Kræfter, som virke paa et Punkt i et Plan. Kræfternes Ligevægt paa Vægtstangen. Sammensætning af parallelle Kræfter og Bestemmelse af Tyngdepunktet.

IV. Kl. Den mekanisk-tekniske Sektion. 3 T. Den jævne Bevægelse af et materielt Punkt i en Cirkel. Sammes Vinkel- og Buehastighed. Et saadant Punkts Centrifugalkraft. Sammes Inertimoment. Reduktion af et roterende Legemes Masse. Om de af Kræfterne udførte Arbejder. Bevægelseslovene for enkelte Maskiner. Den materielle Vexelstang. Det enkelte Hjul. Det faste horizontale Plan. Det faste Skraaplan. Skruen. Kilen.

10. Teknisk Tegning. Kun den tekniske Afdeling.
- II. Kl. 6 T. Gjentagelse af de vigtigste geometriske Konstruktioner i et Plan og Projektioner af nogle Lege-mer. Tegning af simple Træ-, Sten- og Jernforbindelser, af enkelte vigtige Maskindele og simple Mekanismer. Disse Gjenstande blive, saavidt muligt, forklarede ved plastiske Modeller, tegnede af Læreren paa Tavlen og forsynede med Maal, derpaa indførte i en Skitsebog af Disciplene, delvis beregnede efter givne Forholdstal og tilsidst tegnede rent i en saa stor Maalestok, som muligt. Fortegninger undgaas derved.
- III. Kl. 6 T. (Den kemisk-tekniske Sektion tager kun endnu Del i 2 Timer.) Anvisning til Tegning af simple Bygningskonstruktioner og Maskiner f. Ex. Pumper, Presser, Hejseindretninger osv. Ligeledes til Slutning Anvisning til Opmaaling af Maskiner.

Disciplene arbejde dels efter givne Detailskitser, som de da selv maa sammensætte og fremstille i forskjellige Stillinger og Gjennemsnit, dels efter Fortegninger, som ere forsynede med Maal, og af hvilke de tegne de enkelte Dele i større Maalestok.

- IV. Kl. 6 T. (I 4 Timer sammen med III.; den kemisk-tekniske som i III.) Fortsættelse med vanskeligere Arbejder, navnlig Tegning af simple Bygninger, Broer og Værktøjsmaskiner. Om muligt blive ogsaa nogle mekaniske Værksteder og Byggepladser besøgte.

11. Deskriptiv Geometri.

- III. Kl. 2 T. Kun den mekanisk-tekniske Sektion. Punkt, ret Linie og Plan. Den rette Linies Stilling mod Planet.

Bestemmelse af Snit med rette Linier og Planer. Gra-
fisk Opløsning af det tresidede Hjørne. Projektioner,
Snit og Udfoldning ved Prismer og Pyramider. Frem-
stilling af de vigtigste Kurver af enkelt og dobbelt Krum-
ning og Konstruktion af deres Tangenter. Forklaring
og Fremstilling af forskellige krumme Flader; Kon-
struktion af Tangentplanerne til samme. Bestemmelse
af krumme Fladers Skæring med Planer og andre
krumme Flader.

- IV. Kl. 2 T. Axonometrisk Projektionslære. Parallel-
perspektiv og Begyndelsesgrunde til det frie Per-
spektiv.

12. Praktisk Geometri.

Kun den mekanisk-tekniske Sektion. I Vinterhalvaaret 1
Time. Theori. Forklaring af Indretninger og Brugen
af de vigtigste Instrumenter til Længde-, Vinkel- og
Højdemåling. Liniers Afstikken og Udmaaling med
Kjæder og Stokke, Udmaaling af Vinkler ved simple
Vinkelinstrumenter. Bestemmelse af Punkter og Teg-
ning af hele Figurer efter forskellige Metoder.

Nivelleringens Elementer.

- IV. Kl. 6 T. Praktiske Øvelser. Opmaaling af nogle
Grundstykker i Nærheden af Zürich, hvorved de for-
skjellige Metoder indøves. Tegning af det opmaalte
Terrain efter særligt dertil udførte Fortegninger.

13. Skjønsskrivning.

- I. Kl. 2 T. Øvelser i tyske og engelske Kurrentskrift-
former, og med de dygtigere Elever Ronde- og Frak-
turskrift.

14. Frihaandstegning.

- I. Kl. Om Sommeren 4, om Vinteren 2 T. Ornament-

- tegning og Figurtegning, alt efter Disciplenes Dygtighed. Tegning efter forelagte geometriske Legemer.
- II. Kl. 2 T. Teknisk Afdeling. Øvelser i Ornament-, Arabesk-, Figur- og Landskabstegning: Kontur med Schattering, alt efter den enkelte Discipels Dygtighed og Fordannelse.
- III. Kl. 2 T. (Den mekanisk-tekniske Sektion om Sommeren 4 T.)
- IV. Kl. 2 T. Fortsatte Øvelser: Figur-, Landskabs- og Arkitekturtegning fortrinsvis med Kridt, Tusch og Farver og fordetmeste efter Naturen.

15. Sang.

- I. og II. Kl. fælles 1 T. Indovelse af firstemmige Sange med forudgaaende Oplysning om de almindeligste musikalske Begreber.

16. Gymnastik.

Hver Discipel har ugentlig 2 Timer.

17. Vaabenøvelser.

Kun om Sommeren. De finde i Regelen Sted Løvedag Eftermiddag for alle Disciple og desuden Onsdag Aften for dem, som exercere det første Aar.

De Disciple, som underkaste sig Afgangsprøven enten ved Overgymnasiet eller ved Industriskolen, faa et Modenhedsbevis. Dersom Kandidaten faar „ubetinget“ moden for Universitetet fritages han for videre Prøve; den, der faar „umoden“, maa underkaste sig en fuldstændig Prøve for Examenskommissionen; de, der faa „betinget moden“, maa efter Examenskommissionens Skjøn underkaste sig en Prøve, delvis eller fuldstændig, inden Immatriculationen kan finde Sted.

De, som fra Industriskolen ville gaa til Universitetet, kunne kun immatriculeres ved det filosofiske Fakultet;

dette deles i det filologisk-historiske og det matematisk-
naturvidenskabelige Fakultet.

Den øverste Bestyrelse af Skole- og Undervisningsvæsenet under Kantonregeringen — er Undervisningsraadet. Det bestaar af 7 Medlemmer, hvoraf det ene, Undervisningsdirektøren, er Medlem af Regeringen og Præsident. De øvrige 6 Medlemmer vælges paa 4 Aar, de 4 af det store Raad, de 2 med Raadets Approbation af Skolesynoden, det ene blandt Folkeskolelærerne, det andet af Lærerne ved Kantonskolen og de højere Skoler i Winterthur. Undervisningsraadet har at føre Tilsyn med samtlige Kantonets Skoleanstalter og fremme den videnskabelige saavel som Folkets Dannelse. Under Undervisningsraadet staar for de højere Skolers Vedkommende Tilsynskommissioner, som vælges af Undervisningsraadet med Regeringens Approbation. Undervisningsdirektøren er Medlem af disse Kommissioner og tillige Præsident. Ved Kantonskolen i Zürich er der 3 Tilsynskommissioner, en for Gymnasiet, en for Industriskolen og en for Gymnastik og Vaabenøvelser.

Hver af Kantonskolens to Hovedafdelinger har sin Rektor, der vælges af Regeringen, og Prorektor, der vælges af Undervisningsraadet blandt Skolens Lærere.

Kantonets Folkeskoler ere inddelte i 11 Skoledistrikter. Hvert har sin Distriktsskolekommission, som bestaar af 9—13 Medlemmer, 3 valgte af Distriktets Lærere, de øvrige blandt og af Distriktets Indvaanere, som ikke ere Lærere. Disse Kommissioner danne Mellemløddene mellem Undervisningsraadet og Folkeskolen. Enhver Distriktsskolekommission fører Tilsyn med sit Distrikts Skoler, besøger dem og er tilstede ved de aarlige Examinier. Under denne staar for hver Sekundarskole en Sekundar-

skolekommission og for hvert Sogn en Skolekommission, som bestaar af Præsten og 4 valgte Medlemmer. Disse Kommissioner føre et stadigt Tilsyn med Skolerne og afgive en aarlig Beretning til Distriktskolekommissionen, som hvert tredje Aar afgiver en Beretning til Undervisningsraadet om Skolevæsenets Tilstand i dens Distrikt.

Folkeskolelærerne i et Distrikt danne Distriktets Kapitel. Kapitlerne holde 4 ordentlige Møder om Aaret. Forhandlingerne bestaa dels af praktiske, dels af skriftlige Øvelser. De praktiske Øvelser i at undervise udføres enten af Kapitlets Formand eller af en øvet Lærer. Ethvert Medlem, som ikke i 15 Aar har været Medlem af Lærerstand i Zürich, er forpligtet til at indgive en skriftlig Afhandling aarlig. Disse Afhandlinger forelægges ved Kapitelmødet. Kapitlerne kunne forhandle om Alt, hvad der vedkommer Skolevæsenet. Hvert Aar indgiver Formanden en Beretning om Kapitlets Virksomhed til Skolesynoden og Undervisningsraadet.

Folkeskolens Lærere og Lærerne ved de højere Undervisningsanstalter danne Skolesynoden. Undervisningsraadet, Distriktskolekommissionerne og Tilsynskommissionerne have Ret til at overvære Synodens Møder med raadgivende Stemme. Synoden forhandler om Møderne til Skolevæsenets Fremme; den samles en Gang om Aaret. I hvert Møde holdes et Foredrag om en eller anden Gjenstand vedkommende Skolevæsenet. Der meddeles Synoden den Beretning om Skolevæsenets Tilstand, som Undervisningsraadet indgiver til Regeringen samt en Oversigt over Kapitlernes Aarsberetninger. Synoden kan forhandle om disse Beretninger. Dens Forhandlinger blive trykte i Uddrag og tilstilles Medlemmerne og Regeringen.

Lærerne ved Primarskolerne deles i definitivt ansatte, provisorisk af Undervisningsraadet ansatte og Vikarer, som for en Tid besørge Undervisningen for gamle eller syge Lærere. For de to første Klasser er den mindste Løn bestemt saaledes:

1. Af Skolesamfundet en fast aarlig Løn af 150 Fr. *)
fri Bolig, 2 Favne Brænde frit i Huset og $\frac{1}{2}$ Juchart
god Jord = 20,000 □ Fod, omtrent 3 Skpr. Land.
2. Halvdelen af Skolepengene, altsaa mindst $1\frac{1}{2}$ Fr. for
hvert Barn i Hverdagsskolen og $\frac{3}{4}$ Fr. for hvert Barn
i Repeterskolen.
3. Af Staten aarligt 150 Fr.

Dersom Lærernes Løn, Skolepenge og Tilskud fra Statskassen ikke udgjør 540 Fr., udbetaler Staten ham det manglende. Skolepengene skulle være mindst 3 Fr. for et Barn i Hverdagsskolen og $1\frac{1}{2}$ Fr. i Repeterskolen; men de enkelte Skolesamfund have Ret til at forhøje Skolepengene. En Sekundarskolelærer skal have mindst 1200 Fr. foruden fri Bolig.

Saa vel Primar- som Sekundarlærerne ere berettigede til Pension, men den er meget ringe. 1857 var Pensionen for 131 afskedigede Lærere tilsammen 11,200 Fr.

Lærerne ved Kantonskolen lønnes med 100 til 150 Fr. for hver ugentlige Time; desuden deles Halvdelen af Skolepengene for hver Klasse imellem Klassens Lærere efter deres Timeantal. Skolepengene ere i Undergymnasiet 30 Fr., i Overgymnasiet og Industriskolen 48 Fr. aarligt.

Folkeskolelærerne ere ligesom Præsterne fritagne for

*) 1 Fr. = 2 Mk. 2 Sk.

Militærtjeneste. De kunne vælges til Medlemmer af det store Raad og af Skolebestyrelsen; derimod kunne de ikke vælges til nogen Bestilling i Kommunen eller Kantonet.

De, der ville uddanne sig til Primarlærere, gennemgaa et Kursus ved Seminariet i Kiisnach. Førend de kunne ansættes i Skolens Tjeneste, maa de underkaste sig en Examen i Zürich. Undervisningsraadet udnævner en Kommission, der afholder denne Examen en Gang aarligt.

Sekundarlærerne gennemgaa ligeledes Seminariet, men maa senere underkaste sig en mere omfattende Prøve end Primarlærerne.

De, som ønske Ansættelse ved Kantonskolen, maa underkaste sig en Prøve for en Examenskommission, dog kunne de, der have taget Doktorgraden ved Universitetet i Zürich, fritages for denne Prøve.

Lærerne ved Primarskolerne kaldes af Skolesamfundets Beboere. I Regelen afholdes en Prøveundervisning.

Lærerne ved Kantonskolen vælges af Undervisningsraadet, men Valget skal bekræftes af Regeringen.

Det kunde visselig have stor Interesse at sammenligne Udgifterne til Skolevæsenet i Schweiz med de tilsvarende Udgifter i Danmark, men det har ikke været muligt for mig at komme i Besiddelse af det hele dertil fornødne Materiale.

I Schweiz er Skolevæsenet adskilt fra Kirken. I Danmark have Skolelærerne en Del af deres Indtægter i Form af Offer m. m., og det er ikke let at adskille disse Indtægter fra den egentlige Skolelærerløn. Offer- og Accidensindtægterne ere medoptagne i Reguleringssummerne,

og naar man nu vil sammenligne Udgifterne til Skolevæsenet f. Ex. i Sorø Amt med Udgifterne i Landskabet Basel, bliver Sammenligningen unøjagtig, da man for Sorø Amts Vedkommende kun har Reguleringssummerne at holde sig til, medens man i Landskabet Basel har Udgifterne til Skolevæsenet alene. Dertil kommer, at det i flere Kantoners Regnskaber er vanskeligt at see, hvormeget der er anvendt til hver enkelt Gren af Undervisningsvæsenet. Til Sammenligning skal jeg kun derfor anføre Udgifterne til Almueskolevæsenet paa enkelte Steder i Schweiz og Danmark.

Halvkantonen Basel-Stadt bestaar af Staden Basel samt 3 smaa Landsogne og har omtrent 45,000 Indbyggere. 1866 vare Udgifterne til Undervisningsvæsenet, Universitetet og de højere Skoler iberegnete, 125,554 Rd. Elevantallet, deriblandt 106 Studenter, var 4016. Hver Elev kostede altsaa 31 Rd. 25 Sk. Medregnes ikke de højere Skoler og Universitetet, bliver Udgiften til det egentlige Folkeskolevæsen 59,696 Rd. for 2976 Elever, altsaa 20 Rd. 6 Sk. for hver Elev. Halvkantonets samlede Udgift var i det nævnte Aar 703,480 Rd., Udgiften til Folkeskolevæsenet var altsaa lidt over $\frac{1}{12}$ af hele Udgiften.

Odense har 17,000 Indbyggere. I 1867 vare Udgifterne til Almueskolevæsenet, Skolepengene fraregnede, 17,971 Rd. Børnenes Antal i Kommunens Skoler var 1624. Hvert Barns Undervisning koster altsaa omtrent 11 Rd. 6 Sk. Kommunens samlede Udgift var 134,893 Rd. 57 Sk. Udgifterne til Almueskolevæsenet vare altsaa henimod $\frac{1}{8}$ af den hele Udgift.

Kjøbenhavn har 180,000 Indbyggere. 1867 vare Udgifterne til det offentlige Almueskolevæsen 94,639 Rd. 65 $\frac{1}{2}$ Sk., efterat Skolepenge, Leje af bortlejede Lokaler

og andre smaa Indtægter vare fradragne. Børnenes Antal var 8292. Hvert Barn koster altsaa 11 Rd. 39 Sk. aarligt. Herved maa bemærkes, at Værdien af Skolebygningerne ligesaa lidt her, som ved Basel og Odense, er medregnet. Kjøbenhavns samlede Udgift var 1867 1,526,904 Rd. 81 Sk. Udgifterne til Skolevæsenet var altsaa omtrent $\frac{1}{16}$ af den hele Udgift. Udgifterne til Fattigvæsenets Skoler ere ikke medtagne; de afholdes nemlig af de til Fattigvæsenet bevilligede Summer.

Jeg maa her bemærke, at Basel-Stadt er et af de Kantoner, hvor der anvendes mest paa Undervisningen. Næst Basel staar Zürich og Aargau. De mindste Udgifter have Schwyz og Appenzell Inner-Rhoden. Schwyz har 45,000 Indbyggere. 1864 var Udgifterne til Skolevæsenet 25,000 Rd., Antallet af skolesøgende Børn omtrent 6250; hvert Barn koster altsaa 4 Rd. aarligt. Appenzell I.-R. har 12,000 Indbyggere. Udgifterne til Skolevæsenet var 4160 Rd., Skolebørnenes Antal omtrent 1100; hvert Barn koster altsaa 3 Rd. 75 Sk.

I Sorø Kjøbstad og Landsogn var Udgiften til Skolen i 1869 1370 Rd., Børnenes Antal 80. Hvert Barn kostede altsaa 17 Rd. 12 Sk. I Aalborg er Udgiften for hvert Barn omtrent som i Kjøbenhavn og Odense, nemlig 11 Rd. 68 Sk.

Da jeg i Sommeren 1868 kom til Schweiz, var Ferien enten begyndt eller skulde begynde. Jeg fik derfor ikke Lejlighed til at være tilstede ved Undervisningen i Naturhistorie, for hvilket Fag jeg havde speciel Interesse. Imidlertid var jeg saa heldig at træffe Lærerne i Naturhistorie ved Kantonskolerne i Zürich og Luzern, ligesom jeg ogsaa i disse Byer saa de naturhistoriske Samlinger, der benyttes ved Undervisningen. Samlingen i Zürich er

lille. De faa Repræsentanter, som fandtes for de større Afdelinger i Dyreriget, vare middelmaadige og Opstillingen og Ordningen var ikke heldig.

Til Brug ved Undervisningen i Botanik var der kun faa Gjenstande, derimod var den mineralogiske Afdeling forholdsvis godt repræsenteret og godt ordnet. Samlingens bedste Stykker vare nogle Præparater til Oplysning om det menneskelige Legems Bygning fra Dr. Auzoux i Paris af den saakaldte „Anatomie clastique“. Det Omfang, hvori Undervisningen i Zoologi og Botanik meddeles ved Kanton-skolen i Zürich, er betydeligt mindre end ved vore lærde Skoler; derimod læses her, som anført, Mineralogi. Der bruges ingen Lærebog, hvilket dog ikke er forbudt, men Læreren mente, at han efter sin Individualitet bedst kunde undervise uden en saadan. Hans Methode var følgende. Ved at gennemgaa det menneskelige Legems Bygning blev Skelettet eller Dele deraf foreviste; i den næste Time blev det gennemgaaede Pensum gjengivet, og Gjenstandene foreviste af Disciplene, og saaledes gik det fremdeles med de øvrige Dele af det menneskelige Legeme, dels med Præparater, dels med Afbildninger. Jeg maa her tilføje, at Læreren i Almindelighed har sine Timer liggende saaledes, at han har to efter hinanden følgende Timer i samme Klasse. Han troede at have gjort den Erfaring, at det foreviste og indøvede just derved, at det strax efter Forevisningen blev gjentaget, bedre bevaredes i Elevernes Hukommelse. Ved Undervisningen i Zoologi foreviste Læreren i den ene Time en eller flere Repræsentanter eller Afbildninger af en Afdeling af Dyreriget; i næste Time examineredes Eleverne i dette Pensum og gjengav det. Naar saaledes de større Grupper vare gennemgaaede, søgte han at bringe det hele i System

for Eleverne. Ved Undervisningen i Botanik gik man frem paa en lignende Maade. Plantens Dele bleve foreviste, og derpaa blev det linneiske System indøvet. Herved fik Disciplene efterhaanden Kjendskab til et større Antal Planter, og nu bestræbte Læreren sig for at orientere dem i det naturlige System. Baade ved Undervisningen i Zoologi og Botanik tages der særdeles Hensyn til de Dyr og Planter, som have større Betydning i Naturen eller særligt for Mennesket. Et Par Gange om Sommeren foretages en Udflugt med Eleverne for at give dem Lejlighed til at se de i den Egn forekommende Husdyr og Kulturplanter, og der blev da meddelt Bemærkninger om deres Behandling m. m. Ved Oprykningen i en højere Klasse blev der afholdt en Examen, men den var meget mild og gik nærmest ud paa at vise, at Disciplene havde Forstand paa at se paa Naturgjenstande, saa at de kunde anvise dem deres Plads i en større Gruppe og paavise deres Betydning.

Ved Undervisningen i Mineralogi bleve de vigtigste Mineralier foreviste, Krystalform, Farve, Glans osv. gennemgaaede. Derpaa forevistes ligeledes de vigtigste Bjergarter, i Særdeleshed de, som forekomme i Schweiz, og deres Betydning for Jorddannelsen blev antydet. I Industriskolen er Undervisningen i dette Fag mere omfangsrig end i Gymnasiet.

Den naturhistoriske Samling i Luzern, der benyttes ved Undervisningen, er temmelig omfangsrig som Skolesamling betragtet, men Opstillingen og Ordningen af den zoologiske Afdeling var mangelfuld. Den mineralogiske derimod var baade godt repræsenteret og smukt ordnet.

Om Undervisningsmetoden i Naturhistorie ved Kantonskolen i Luzern fandt jeg intet særegent at bemærke. Læreren bruger her Lærebøger.

I Bern findes en smuk naturhistorisk Samling til Brug for Universitetet. Kantonskolens Samling saa jeg ikke.

Kantonskolen i Bern slutter sig ikke som de andre Kantonskoler til Folkeskolen. Den bestaar af en Elementar-, en Litterær- (Gymnasiet) og en Real-Afdeling. Optagelsesalderen i Elementarafdelingen, som har 4 etaarige Klasser, er 6 Aar. Disciplene gaa fra denne over i Litterær-, eller Realafdelingen, som svarer til Industriskolen i Zürich. Der er for Tiden megen Tale om at ophæve ikke alene Elementar-Afdelingen, men ogsaa de lavere Klasser af Litterær- og Real-Afdelingen, saa at Kantonskolen kun kom til at bestaa af 3 Klasser i hver af de to nævnte Afdelinger. Rektor og Lærerne kæmpe for det bestaaende, idet de navnlig betragte Skolen som en fra neden opad ordnet systematisk Skole, der tjener som Regulator for de andre Skoler i Kantonet.

Om Undervisningsmetoden i Naturhistorie fik jeg ingen Oplysninger, da Læreren var rejst bort. I Elementarafdelingen læses ikke Naturhistorie. I Realafdelingen, der har 8 Klasser (de laveste Klasser have det højeste Numer), begynder Undervisningen i 6te Klasse, altsaa med 12 Aars Alderen, og fortsættes med 2 à 4 Timer ugentlig igjennem 5te, 3die, 2den og 1ste Klasse; 4de Klasse læser kun Fysik. I Litterærafdelingen, som ligeledes har 8 Klasser, begyndes med Naturhistorie i 4de Klasse, altsaa med 14 Aars Alderen, og fortsættes igjennem 3 Klasser, hver med 2 Timer ugentlig. De to øverste Klasser læse ikke Naturhistorie, men Fysik.

Sammenlignes det Maal af Kundskaber i Zoologi og Botanik, der opnaas ved Kantonskolerne i Schweiz, med det, der opnaas ved vore lærde Skoler og de dermed i

Forbindelse staaende Realskoler, da er det hos os betydeligt større, ligesom jeg ogsaa maa antage, at der hos os opnaas en større Grundighed. Derimod læses der, som bekjendt, ikke Mineralogi i vore Skoler. Da jeg til de Lærere, jeg talte med, bemærkede, at Kjendskab til Kemi forekom mig nødvendig, inden man begyndte paa Mineralogi, indrømmede de vel, at kemiske Kundskaber vare ønskelige, men de mente dog, at de opnaaede et godt Resultat ved blot at holde sig til de ydre Kjendemærker.

Efterretninger

om

Sorø Akademis Skole og Opdragelsesanstalt

i Skoleaaret 1868—69

af

dens Rektor.

Afgangsexamen.

a. Fra de studerende Klasser.

I Slutningen af forrige Skoleaar indstillede sig til Afgangsexamens anden Del 5 Elever, nemlig:

Rikard William Claudius Jork, Søn af Pastor J. til Povlsker paa Bornholm,

Peter Tetens Zahrtmann, S. af Overlæge Z. i Rønne,

Olav Peter Krebs, S. af Pastor K. til Kolby paa Samsø,

Andreas Kristian Johannes Jork, Broder til ovennævnte, og

Andreas Peter Vilhelm Gregersen, S. af Grosserer G. i Kjøbenhavn,

der alle bestode med de Karakterer som ses af omstaaende Tabel.

b. Fra Realklasserne.

Afgangsexamen fra 5te Realklasse toges i Slutningen af forrige Skoleaar af 8 Elever og 3 skolesøgende Disciple, nemlig:

Regner Edward Bird, Søn af engelsk Konsul B. i Flensborg, skoles. Discipel,

Adam Avgust Glahn, S. af Oberst G. i Fredericia, Elev,
 Jakob Lentz Hansen, S. af Skolelærer H. i Ore i Fyn,
 Elev,

Kristian Daniel Molbech, S. af Proprietær M. til Glumsgaard, Elev,

Karl Avgust Ohsten, S. af afd. Toldforvalter O. i Kap-
 pel, Elev,

Kristian Plesner Garnæs, S. af afd. Gaardejer G. i
 Slaglille, skoles. Discipel,

Karl Edvard William van Dockum, Søn af Toldassistent
 v. D. i Vordingborg, Elev,

Karl Henrik Henningsen, S. af Forpagter H. paa Bonde-
 rup, Elev,

Valdemar Harald Frode Kochen, S. af Forpagter K. paa
 Charlottendal, skoles. Discipel,

Valdemar Hilarius-Kalkau, S. af Partikulier H.-K. i
 Roskilde, Elev, og

Emilius Severin Palludan, Søn af Kjøbmand P. i Varde,
 Elev,

der alle bestode med de Karakterer, der ses af om-
 staaende Tabel.

Karakterer ved Afgangsexamen.

	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Latin, skriftlig.	Latin, mundlig.	Græsk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hovedkarakter.	Poinis.
R. Jork . .	Mg.	Mg. ÷ 1/3	Mg. ÷ 1/6	Ug.	Mg.	Ug. ÷ 1/3	Ug. ÷ 1/3	Ug. ÷ 1/6	Ug. ÷ 1/3	Første.	77 1/6
P. Zahrtmann . .	Mg.	Mg.	G. + 1/3	Ug.	Ug.	Mg. - 1/3	Ug. - 1/3	Ug.	Mg.	Første.	75 5/6
O. Krebs .	G. + 1/3	G. + 1/3	G. - 1/3	G. + 1/2	G.	G. + 1/3	G. + 1/6	G. + 1/2	Mg. + 1/3	Anden.	58 2/3
J. Jork . .	G.	Mg. - 1/3	G. + 1/6	G. - 1/3	Tg. + 1/2	G. - 1/6	Tg. + 1/3	Tg. + 1/6	G. - 1/3	Anden.	40 5/6
V. Greger- sen . . .	Mg.	Mg. - 1/3	G.	Tg. + 1/3	G.	G.	G.	Mg.	Tg. + 1/3	Anden.	51 1/6

For Hebraisk fik Zahrtmann Mg.

Karakterer ved Realafgangseksamen.

	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturalære.	Naturhistorie.	Skrivn. og Tegning.	Points.
Bird	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	82.
Glahn	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Ug.	G.	Mg.	70.
Hansen	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	72.
Molbech	Mg.	Mg.	G.	Tg.	Mg.	G.	G.	Tg.	G.	Mg.	G.	55.
Ohlsen	Tg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Ug.	G.	68.
Garnæs	Tg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	58.
v. Dockum	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Mg.	Tg.	Tg.	G.	G.	G.	53.
Henningsen	G.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	71.
Kochen	Mg.	G.	G.	G.	Tg.	Tg.	Tg.	Mdl.	G.	Mg.	Mg.	37.
Kalkau	Tg.	Mdl.	Tg.	Tg.	G.	G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Ug.	32.
Palludan	G.	G.	G.	G.	G.	G.	G.	G.	Tg.	G.	Mg.	53.

Skolens Lærere.

Adjunkt Nyeborg har i hele Skoleaaret været fraværende paa en Udenlandsrejse. Hans Forretninger ere med Ministeriets Tilladelse blevne udførte af Adjunkt Kjellerup.

Adjunkt Møllers Forretninger ere under en langvarig Sygdom blevne udførte af hans Medlærere og fra 1ste Febr. af Cand. Philol. J. E. Wørmer som hans Vikarius.

Overlærer Liebenberg døde pludselig paa Skolen den 14de Januar. Hans Skrivetimer ere overdragne dels til Adjunkt Heise, dels til Lærer ved Sorø Borgerskole S. P. Hansen som Timelærer. Hans Andel i Inspektionsforretningerne ved Opdragelsesanstalten blev en Tid lang besørget af Adjunkterne Corfixen, Rosing og Hoff, indtil fhv. Adjunkt ved Flensborg Skole Karl Emil Kjellerup fra 1ste April konstitueredes som Lærer ved Skolen og overtog Liebenbergs tidligere Inspektionsforretninger.

Overlærer Sibbern og Adjunkt Corfixen have fremdeles haft samme Del i Inspektionen som før. Fra 1ste April har Adjunkt Hoff afløst Adjunkt Rosing som inspektionshavende Lærer paa Opdragelsesanstalten. Opsynet med 7de Klasse har som før været ført af Rektoren.

Lærefagene

have været saaledes fordelte:

Rektor, Prof. Dr. Tregder: Latin i VII Kl.,

Græsk i VI Kl. og fra Oktbr. til Febr.

i IV Kl. $\left. \begin{matrix} 13 \\ 18 \end{matrix} \right\}$ Timer.

Overlærer Bang: Latin i IV Kl., Græsk i VII og V Kl.	24	Timer.
Overlærer Sibbern: Fransk i IV, III og II Kl. samt i IV og III Realkl.	18	—
Overlærer Moth: Fransk i VI Kl., Engelsk i VII Kl. og Realklasserne, Geografi i II Kl. og IV Realkl. samt til Febr. i III Kl., fra Febr. i V Realkl.	23	—
Overlærer Ibsen: Naturlære i VII Kl. og V og IV Realkl., Matematik i V og IV Realkl., Regning i III Realkl.	28	—
Overlærer Liebenberg til 14de Jan.: Skrivning i Realkl., IV, III, II og I Kl.	17	—
Adjunkt Blicher: Fransk i VII og V Kl. samt V Realkl., Geografi i I Kl., Regning i II og I Kl.	21	—
Adjunkt Hansen: Dansk i V og IV Realkl. Tysk i V, II og I Kl., Religion i IV og III Kl.	21	—
Adjunkt Corfixen: Matematik i VII, VI, V og IV Kl., Regning i III Kl.	26	—
Adjunkt Lorenzen: Naturhistorie i alle Klasser	24	—
Adjunkt Heise: Dansk i VI Kl., Latin i III Kl., Hebraisk i VII Kl., Religion i Realklasserne, II og I Kl., fra Februar desuden Skrivning i IV og III Kl. samt V Realkl.	{26}	—
	{31}	

Adjunkt Heiberg: Dansk i VII, V, IV og III Kl. samt III Realkl., Religion i VII, VI og V Kl., Historie i I Kl.	23	Timer.
Adjunkt Møller til midt i Okt.: Græsk i IV Kl., Historie i IV Kl. samt V og IV Realkl., Geografi i VI, V, IV og III Kl. samt V Realkl.	23	—
Adjunkt Rosing: Latin i VI Kl., Historie i VII, VI. og V Kl., til Febr. i III Realkl., fra Febr. i V Realkl. A	21	—
Adjunkt Hoff: Dansk i II og I Kl., Latin i V Kl., Historie i III Kl., til Febr. ogsaa i II Kl., fra Febr. Geografi i VI Kl.	{26 25}	—
Adjunkt Kjellerup: Tysk i VI, IV og III Kl. samt Realklasserne	22	—
Cand. Philol. Wørmær: fra Febr. Græsk i IV Kl., Historie i IV og II Kl. samt V Realkl. B, IV og III Realkl., Geografi i V, IV og III Kl. samt III Realkl.	24	—
Gymnastiklærer, Overkrigskommissær Prehn, assisteret af Gymnastiklærer Christensen: Gymnastik m. m. i hele Skolen	13	—
Tegnelærer, Historiemaler Dalsgaard: Tegning i Realklasserne, II og I Kl.	12	—
Musiklærer, Organist Siboni: Sang og Instrumentalmusik	18	—
Timelærer S. P. Hansen: Skrivning i II og I Kl. samt IV og III Realkl.	12	—

Det hvert Fag tillagte Antal Timer ses af omstaaende Tabel:

	VII.			VI	V	V R.			IV	IV R	III	III R	II	I
	A.	AB.	B.			A.	AB.	B.						
Dansk	2			2	2		2		2	2	2	4	5	6
Tysk				3	3	1	3	1	3	4	3	4	4	6
Fransk	1			3	3		4		2	4	3	4	5	
Engelsk	1						5			4		3		
Latin	3	6		8	9				9		10			
Græsk	5	5		4	5				5					
Hebraisk	2	3												
Religion	2	2		2	2				2	2	2	2	2	3
Historie	3	3		3	2	2		2	2	2	3	2	3	3
Geografi				2	2		2		2	2	2	2	3	2
Naturhistorie				3	2	2	1	2	2	3	2	3	2	2
Naturlære	1	4					3			2				
Arithm. og Regning	2	2		2	2	1	1	1	2	2	5	5	5	6
Geometri og geom. Tegning	2	3		2	2	1	3	1	2	3				
Tegning						2		2		2		2	2	2
Skrivning						1		1	1	2	2	3	3	4
Sang	2			2	2		2		2	2	2	2	2	2
Gymnastik	2			2	2		2		2	2	2	2	2	2
	38	36		38	38	38		38	38	38	38	38	38	38

Sangtimerne i alle Klasser og Undervisningen i Instrumentalmusik ligge udenfor den egentlige Skoletid.

De gennemgaaede Pensa

have i Skoleaaret 1868—69 været følgende:

Dansk.

I Kl. (Hoff.) Wulffs Læsebog for de lavere Klasser er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Sproglæren er mundtlig indøvet: den enkelte Sætnings Dele, Ord-

klasser og Bøjningsformer. I sidste Halvaar er det tilsvarende af Bojesens Sproglære lært. Nogle Digte ere lærte udenad. Tre Gange om Ugen smaa Diktatstile (Skilletegnene dikterede).

- II Kl. (Hoff.) Funch, Rogind og Warburgs Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Sproglæren er først indøvet den sammensatte Sætning og samtidig læst Bojesens Sproglære fra § 47. Derpaa er Sproglæren mange Gange repeteret og indøvet ved daglig Analyse. Nogle Digte ere lærte udenad. To Gange ugentlig Diktatstile (Skilletegnene satte af Disciplene).
- III Realkl. (Heiberg.) Wulffs Læsebog for Mellemklasser og Holsts pros. Læsebog ere benyttede til Oplæsning og Analyse. Bojesens Sproglære er repeteret. Enkelte Digte ere lærte udenad. Hver Uge 2 Stile, mest Gjenfortælling, undertiden Diktat og Oversættelse fra Tysk og Fransk.
- III Kl. (Heiberg.) Wulffs Læsebog for Mellemklasser og Bojesens Sproglære ere benyttede. Enkelte Digte ere lærte udenad. Hver Uge en Stil, mest Gjenfortælling.
- IV Realkl. (T. Hansen.) Holsts pros. Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Bojesens Sproglære er repeteret. Den nordiske Gudelære er gennemgaaet efter Dorphs Omrids og Oehlenschlägers Nordens Guder. Enkelte Digte ere lærte udenad og fremsagte. Hver Uge en Stil. Med Hensyn til Stileopgaverne ere Plenges Anvisning og Borgens Vejledning delvis benyttede, fornemmelig i Skoleaarets første Halvdel.
- IV Kl. (Heiberg.) Holsts poet. Læsebog. Oehlenschlägers Nordens Guder og Hakon Jarl, Ingemanns

Valdemar den Store og hans Mænd og Brudstykker af andre Digterværker. Ugentlig en Stil: Beskrivelse, Gjengivelse, Oversættelse, Omskrivning til Prosa m. m.

V Realkl. (T. Hansen.) Den danske Litteraturs Historie er gennemgaaet fra Grundtvig til den nyere Tid med Benyttelse af Flors Haandbog. Prøver af de forskjellige Forfattere ere oplæste; særlig er der dvælet ved P. M. Møller. Af og til er en Time anvendt til Oplæsning, grammatikalsk Øvelse og Analyse. Hver Uge en Stil, der efter at være rettet hjemme udførlig er gennemgaaet i Timen. Ved Stilene ere Plenges Anvisning og Borgens Vejledning benyttede; af den sidste særlig Lektionerne i Trediverne.

V Kl. (Heiberg.) Egils Saga samt et større Stykke af N. M. Petersens Danmarks Historie i Hedenold, Holbergs Peder Paars, Erasmus Montanus og Den stundesløse, Oehlenschlägers Aladdin og Axel og Valborg, Hertz's Svend Dyrings Hus. Ugentlig en Stil.

VI Kl. (Heise.) Af fremmede Digterværker i dansk Oversættelse er læst: Større Partier af Iiaden ved Wilster, Shakespeares Julius Cæsar og udvalgte Scener af Henrik IV ved Foersom. Af originale Forfattere er foruden Holbergs Peder Paars oplæst Digterværker og Brudstykker af J. L. Heiberg, F. C. Sibbern (Gabrielis's Breve), S. S. Blicher, H. C. Andersen m. fl. Hver Maaned 2 à 3 Stile.

VII Kl. (Heiberg.) Thortsens Udsigt er tildels benyttet som Grundlag for en Oversigt over den danske Litteraturs Historie indtil Evald. En Stil hver tredje Uge.

Tysk.

- I Kl. (T. Hansen.) Af Riises lille Læsebog er læst S. 1—29 og 58—94. Af Simonsens Formlære er Nævne-, Tillægs-, Sted- og Talordenes Bøjning gennemgaaet og daglig indøvet.
- II Kl. (T. Hansen.) Riises Læsebog S. 94—170. Af Simonsens Formlære er det vigtigste af Bøjningslæren læst og repeteret.
- III Kl. (Kjellerup.) Møllers og Nyeborgs Læsebog for Mellemlasser S. 5—88. Simonsens Formlære gennemgaaet med Forbigaaelse af enkelte Paragraffer.
- III Realkl. (Kjellerup.) Samme Læsebog S. 32—104. Simonsens Formlære. En Time om Ugen skriftlig Stil efter Holbechs og Petersens Stiløvelser, af og til mundtlig Stil efter samme.
- IV Kl. (Kjellerup.) Samme Læsebog S. 52—75, 125—185, 265—270. Simonsens Formlære.
- IV Realkl. (Kjellerup.) Samme Læsebog S. 5—8, 34—39, 51—63, 82—125, 197—209. Simonsens Formlære. To Gange om Ugen Stil, den ene Gang paa Skolen, af og til mundtlig Stil.
- V Kl. (T. Hansen.) Møllers og Nyeborgs større Læsebog S. 221—306. Simonsens Formlære. Kursorisk Læsning i Læsebegens første Halvdel.
- V Realkl. (Kjellerup.) Samme Læsebog S. 28—41, 157—212, 221—251, 252—253, 256—260. B. Simonsens Formlære, A. Formlæren og Syntaxen efter Hjorts Grammatik. Ugentlig 2 Stile, den ene paa Skolen. Kursorisk Læsning en Gang om Ugen.
- VI Kl. (Kjellerup.) Samme Læsebog S. 7—59, 157—198, 250—306, 370—373. Hjorts Grammatik. Kursorisk Læsning mindst 1 Gang om Ugen.

Fransk.

- II Kl. (Sibbern.) Borrings Læsebog for Mellemlasser S. 1—35. Ingerslevs Grammatik til de pass. Verber. Sibberns Stiløvelser, 1ste Afsnit, første Halvdel af de ulige Nummere 1—9 og sidste Halvdel af de ulige Nr. 11—21.
- III Realkl. og III Kl. (Sibbern.) Samme Læsebog S. 106—116, 128—143, 157—158, 163—168, 185—197 og 210—216. Ingerslevs Gramm. til § 100. Sibberns Stiløvelser, 1ste Afsnit: sidste Halvdel af de ulige Nr. 1—21 og første Halvdel af Nr. 18 samt af 22—30.
- IV Kl. (Sibbern.) Borrings Etudes littéraires S. 1—20, 46—62, 379—401. Ingerslevs Gramm. : § 100—105. Sibberns Stiløvelser, 1ste Afsnit: første Halvdel af Nr. 50 og sidste Halvdel af Nr. 51—83.
- IV Realkl. (Sibbern.) Det samme som IV Kl., desuden i Læsebogen S. 111—126.
- V Kl. (Blicher.) Borrings Etudes litt. (7de Udg.), S. 231—342. Ingerslevs Formlære er repeteret og Syntaxen læst til Kap. 9 incl. Reglerne ere indøvede ved Hjælp af Sibberns Stiløvelser, 2det Afsnit Kursorisk Læsning. Enkelte Stile skrevne paa Skolen.
- V Realkl. (Blicher.) Borrings Etudes litt. (7de Udg.), S. 231—325. Af Ingerslevs Gramm. er Formlæren repeteret og de vigtigste Regler af Syntaxen læste med Benyttelse af Sibberns Stiløvelser, 2det Afsnit. Kursorisk Læsning 1 Gang ugentlig. Den ældre Afdeling har desuden repeteret noget af det forrige Aar læste.
- VI Kl. (Moth.) Lebers Handbuch, den pros. Del, S. 11—53, den poet. Del S. 288—346. I Ingerslevs

Gramm. ere især Verberne repeterede og Syntaxen læst med tilsvarende Exempler af Sibberns Stiløvelser, 2det Afsnit. Kursorisk Læsning en Gang om Ugen. VII Kl. (Blicher.) Sicks Læsestykker, 2det Hefte.

Engelsk (Moth.)

- III Realkl. I Listovs Elementarbog ere de 20 første engelske Stykker læste; af de danske de 14 første oversatte mundtlig. Listovs Læsebog, 1ste Afdeling, S. 3—32. I Rosings Formlære læst til § 53 (de uregelmæssige Verber).
- IV Realkl. Listovs Læsestykker, S. 61—118, 178—184. Rosings Formlære læst og repeteret. Ugentlig en skriftlig Stil, desuden mundtlig Stil.
- V Realkl. Dickens, David Copperfield, 1ste Bind, S. 90—175. Ældste Afdeling opgiver desuden af samme Bog S. 1—90, og af Listovs Læsestykker S. 3—26 og 33—41. Mariboers Formlære er repeteret. To Stile om Ugen, i sidste Halvaar desuden 1 Gang mundtlig Stil. Hver 8de Dag kursorisk Læsning i Cooper, The Spy.
- VII Kl. W. Scott, Ivanhoe S. 295—401. Kun 7 Disciple have deltaget.

Latin.

- III Kl. (Heise.) Af Borgens Læsebog er det sædvanlige Pensum gennemgaaet; Bøjningslæren efter Madvigs Sproglære.
- IV Kl. (Bang.) Cæsars Gallerkrig, 1ste—3die Bog. Af Madvigs Ordfojningslære de vigtigste Afsnit. Tre Gange ugentlig Stil paa Skolen.
- V Kl. (Hoff.) Sall. Catt. Cicero p. Rosc. Amer. og

p. Lig. Af Madvigs Ordføjningslære er 2det Afsnit og 2det Tillæg udtogsvis læst og derpaa hele Ordføjningslæren repeteret. Tre Stile om Ugen, Halvdelen skreven paa Skolen, Halvdelen hjemme.

VI Kl. (Ros ing) Virgils Æneide, 5te Bog; Livius, 23de Bog; Cic. p. Iege Man. og p. Ligario. Kursorisk Cæsars B. G., 6te Bog. Madvigs Ordføjningslære læst og repeteret med Forbigaaelse af 3die Afsnit. To Stile ugentlig, den ene paa Skolen.

VII Kl. (Tregder.) Livius, 23de Bog; Cic. Tusc., 4de Bog; Virg. Æn., 3die Bog; Horats's Oder, 4de Bog, og Breve, 1ste Bog. Det vigtigste af Antikviteterne efter Bojesens og af Litteraturhistorien efter Tregders Haandbog. Tre Stile ugentlig, undertiden en Oversættelse fra Latin til Dansk. Extemporallæsning: Livius, 24de Bog, A tillige Henrichsens Opgaver S. 112—212. Ældste Afdeling har i særskilte Timer repeteret det tidligere læste, nemlig for de flestes Vedkommende Cæsars B. G., 1ste Bog; Sall. Jug.; Livius, 2den, 21de og 22de Bog; Cic. Tusc., 2den og 3die Bog, Cat. 1—4, p. Rosc. m. m.; Virg. Æn., 1ste og 2den Bog; Hor. Od., 3die Bog og Breve, 2den Bog.

Græsk.

IV Kl. (Møller, Tregder, Wørmer.) Det vigtigste af Tregders Formlære er læst og indøvet ved Læsningen af Lunds Læsebog til S. 25.

V Kl. (Bang.) Xenofons Anabasis, 1ste og 2den Bog; Homers Odysse, 1ste Bog.

VI Kl. (Tregder.) Herodot, 8de Bog til Kap. 123; Homers Odysse, 2den, 6te og 7de Bog.

VII Kl. B. (Bang.) Platons Apol. og Kriton; Xenoph. memorabilia Socratis, 2den og 3die Bog; Hom. Od., 4de Bog. Det vigtigste af Ordføjningslæren meddelt mundtlig.

VII Kl. A. (Bang.) Soph. Aias. Det tidligere læste repeteret, nemlig for de flestes Vedkommende Herod., 8de B.; Xen. Mem., 2den og 3die B., Anab. enten 1ste og 2den eller 3die og 4de B.; Hom. Od., 1ste, 2den, 5te og 12te B. Det vigtigste af Bojesens Antikviteter og Tregders Literaturhistorie. Formlæren repeteret, Ordføjningslæren meddelt mundtlig.

Hebraisk. (Heise.)

VII Kl. B. De 15 første Kapitler af Genesis samt Formlæren med Undt. af de uregelrette Verber efter Whittes Gramm.

VII Kl. A. Genesis. Formlæren repeteret.

Religion.

I Kl. (Heise.) Balslevs Bibelhistorie, det G. T.; Luthers lille Katekismus; nogle Psalmer.

II Kl. (Heise.) Balslevs Bibelhistorie, det G. T.; Luthers Katek. efter Balslevs Forklaring; Stykket om Budene. Nogle Psalmer.

III Kl. (T. Hansen.) Balslevs Forklaring S. 25—57, Assens's Bibelhistorie til S. 74. Nogle Psalmer.

III Realkl. (Heise.) Balslevs Forklaring, Stykket om Troen til Forkl. af 3die Art. Af Balslevs Bibelhistorie det G. T. under jævnlig Oplæsning af Bibelen. Nogle Psalmer.

IV. (T. Hansen.) Balslevs Forklaring fra S. 43. Assens's Bibelhistorie S. 79—114 og 139—164. Nogle Psalmer.

- IV Realkl. (Heise.) Balslevs Bibellistorie og Forklaring repeteret.
- V Kl. (Heiberg.) Assens's Bibellistorie S. 103—138 og 178—215. Af Apostlenes Gjerninger de 17 første Kapitler.
- VI Kl. (Heiberg.) Assens's Bibellistorie og Balslevs Forklaring ere repeterede.
- VII Kl. B. (Heiberg.) Lukas's Evangelium i Grundsproget; Fortællinger af den gamle Kirkes Historie.
- VII Kl. A. (Heiberg.) Apostl. Gjern., Kap. 18—28, Brevene til Galaterne og Efeserne samt en Del Kap. af 1 Kor. i Grundsproget. Kirkehistoriske Fortællinger.

Historie.

- I Kl. (Heiberg.) Fædrenelandets Historie er mundtlig fortalt.
- II Kl. (Hoff, Wørmer.) Af Bohrs Oldtidens Historie næsten alt det storstilede; af det smaastilede Stykket S. 149—151 og Folkevandringen.
- III Kl. (Hoff.) Bohrs Middelalderens Historie til S. 155.
- III Realkl. (Rosing, Wørmer.) Bohrs mindre Lærebog, Middelalderens og den nyere Tids Historie til 1648.
- IV Kl. (Møller, Wørmer.) De romerske Kejseres og Middelalderens Historie til S. 123 efter Bohr.
- IV Realkl. (Møller, Wørmer.) Bohrs mindre Lærebog, de romerske Kejsere og Middelalderen. Allens Danmarks Historie til 1412.
- V Kl. (Rosing.) Bohrs Middelalderens Historie fra

Rudolf af Habsburg. Allens Danmarks Historie til 1660.

V Realkl. B. (Møller, Wørmer.) Middelalderen og den nyere Tid til 1648 efter Bohrs mindre Lærebog. Allens Danmarks Historie fra Kristian den tredje til 1683.

V Realkl. A. (Møller, Rosing.) Det hele Kursus efter Kofods fragm. Hist. og Allens Danmarks Historie.

VI Kl. (Rosing.) Bohrs nyere Historie til 1795. Allens Danmarks Historie fra 1660.

VII Kl. B. (Rosing.) Bohrs nyere Historie fra 1789 til 1860, og Oldtidens Historie efter Thriges mindre Lærebog.

VII Kl. A. (Rosing.) Det hele Kursus repeteret efter Bohr, Allen og Thrige.

Geografi.

I Kl. (Blicher.) Rimestads mindre Geografi, S. 1—20 og 46—68.

II Kl. (Moth.) Rimestads Geografi, S. 68 (Frankrig) til S. 128 (Indien).

III Kl. (Møller, Wørmer.) Evropa til Schweiz efter Rimestad.

III Realkl. (Moth, Wørmer.) Asien, Evropa til Italien efter Rimestad.

IV Kl. (Møller, Wørmer.) Forfra til S. 105 (Mellemeuropa) og Avstralien efter Rimestad.

IV Realkl. (Moth.) Evropa efter Rimestad.

V Kl. (Møller, Wørmer.) Forfra til S. 163 (Amerika) efter Erslevs største Lærebog.

V Realkl. (Møller, Moth.) Rimestads Geografi.

VI Kl. (Møller, Hoff.) Erslevs største Lærebog.

Mathematik og Regning.

- I Kl. (Blicher.) Den flinkere Halvdel har gennemgaaet de 4 Regningsarter i Brøk, den anden Halvdel de 4 Regningsarter i hele Tal og Brokers Addition og Subtraktion.
- II Kl. (Blicher.) De 4 Regningsarter i brudne Tal; Parttagning og Regning med sammensatte Størrelser; enkelte Reguladetri. I begge Klasser er benyttet Mundts Ledetraad og Apparat. Af og til Hovedregning efter Jacobis Tabeller.
- III Kl. (Corfixen.) Efter Mundts Ledetraad Decimalbrøk og Kvadratrods Uddragning, Reguladetri, sammensat Reguladetri, Ligheds- og Delingsregning. Tavle-regning efter Apparatet. Steens elem. Arithmetik: Tal, Sum, Produkt.
- III Realkl. (Ibsen.) Steens elem. Arithmetik undt. Proportioner, Decimalbrøk og Roduddragning med de dertil hørende Exempler i Exempelsamlingen (til 289); Regneøvelser i de 4 Regningsarter med Brøk i benævnte og ubenævnte Tal samt Reguladetri. Af og til Hovedregning.
- IV Kl. (Corfixen.) Af Steens elementære Arithmetik læst Proportioner og Decimalbrøk og repeteret det foregaaende; af Steens almindelige Algebra de 12 første Nr. Af Mundts Geometri de 4 første Kapitler. I sidste Halvaar ugentlig en skriftlig Opgave hjemme.
- IV Realkl. (Ibsen.) Efter Steens elementære Arithmetik repeteret de 4 Regningsarter med tilhørende Exempler, desuden Proportioner, Decimalbrøk, Potens og Rod. Efter Steens Algebra til § 10 i Potens. Hyppig Regning. Af og til Hovedregning. Mundts Geometri

til 5te Kap. Petersens Exempler, de 40 første Opgaver. I Projektionstegning om Punkt og Linie.

V Kl. (Corfixen.) I Steens elementære Algebra de 44 første Nr. (Potens, Rod, Logarithme). Mundts Geometri, 5te og 6te Kapitel. Ugentlig en skriftlig Opgave hjemme; hver Discipel har haft sin særskilte Opgave.

V Realkl. (Ibsen.) Steens elementære Arithmetik og Algebra samt Mundts Geometri fra Cirkelen. Skriftlige Udarbejdelser samt Regneopgaver efter Bokkenheusers Regnebog. Projektionstegning (B om Punkt og Linie).

VI Kl. (Corfixen.) Steens elementære Algebra § 5—6 (Ligningers Opløsning og Anvendelse). Mundts Geometri: VI—VII (Korders og Cirkelperiferiens Beregning), VIII (Konstruktioner) samt §§ 372—376 (Trekantens Areal, ind- og omskrevne Cirkels Radius). Plantrigonometrien efter J. Petersen. Skriftlige Udarbejdelser som i V Kl.

VII Kl. B. (Corfixen.) I Mundts Geometri om Lige-dannethed. Mundts Stereometri. Repetition af det hele Pensum. En skriftlig Udarbejdelse ugentlig.

VII Kl. A. (Corfixen.) Det hele matematiske Pensum repeteret. En skriftlig Udarbejdelse ugentlig.

Naturlære. (Ibsen.)

IV Realkl. Efter Ørsteds mekaniske Fysik Tyngde, Vægt, Vægtfylde, jævn Hastighed, Kræfternes Parallelogram og Vægtstangen samt Elektricitet og Magnetisme.

V Realkl. Ørsteds mek. Fysik, Magnetisme, Elektricitet, Galvanisme, Strømme, Thermoelektricitet samt John-

strups kemiske Grundstoffer. A har tillige repeteret det øvrige.

- VII Kl. Ørsteds mek. Fysik fra Bevægelseslære; Müllers kem. Fysik undtagen Varmelære og Meteorologi; Jørgensens Astronomi. A har tillige repeteret det øvrige Pensum.

Naturhistorie. (Lorenzen.)

- I Kl. Pattedyrene og Fuglene.
- II Kl. Krybdyrene og Padderne, samt repeteret Pattedyrene og Fuglene.
- III Kl. Fiskene og Leddyrene. Det linneiske System er gjennemgaaet og Øvelser foretagne i at kjende og bestemme Planter.
- III Realkl. Samme Pensum som III Klasse.
- IV Kl. Det menneskelige Legemes Bygning. Pattedyrene. Første Afsnit af Vaupells Lærebog i Planterigets Naturhistorie samt flere Familier af de tofrøbladede Planter.
- IV Realkl. Samme Pensum som IV Klasse.
- V Kl. Tredie Afsnit af Vaupells Lærebog samt Fuglene, Krybdyrene, Padderne og Fiskene.
- V Realkl. B. I Botanik er læst samme Pensum som i V Klasse; i Zoologi Leddyrene og Bløddyrene. — A. Det tidligere læste saavel i Zoologi som i Botanik er repeteret.
- VI Kl. Det tidligere læste saavel i Zoologi som i Botanik er repeteret.

De brugte Lærebøger ere: Lützens Begyndelsesgrunde i Dyrerigets Naturhistorie og Vaupells Lærebog i Planterigets Naturhistorie.

Tegning. (Dalsgaard.)

- I Kl. har tegnet dels efter Hetschs Fortegninger eller efter Omrids af antike Kar af Læreren selv, dels efter større Fortegninger, ligeledes af Læreren, af Ornamentter, Delfiner osv., som vare opfæstede paa et Brædt i nogen Afstand og saaledes paa en Gang fælles for flere.
- II Kl. har fortsat disse Øvelser, navnlig efter de store Fortegninger, der bestandig ere blevne vanskeligere.
- III Realkl. har ligeledes fortsat de samme Øvelser som I og II Kl. og tilsidst tegnet skyggede Hoveder af Mennesker og Dyr. Enkelte have brugt mindre Fortegninger af skyggede Hoveder, Hænder eller desl.
- IV Realkl. har tegnet efter Helsteds Gipsornamentter og Janniches Afstøbninger over Planter og især efter større Klodser.
- V Realkl. B har fortsat de sidstnævnte Øvelser, A har tegnet efter forskellige Kar.

Skrivning.

- I og II Kl. samt III og IV Realkl. (Liebenberg, S. P. Hansen.) Bjerrings Forskrifter; i sidste Halvaar er den halve Tid anvendt til Taktskrivning med fremadskridende Øvelser efter Lærerens Forskrift paa den store Tavle.
- III og IV Kl. samt V Realkl. (Liebenberg, Heise.) Bjerrings Forskrifter.

I **Sang** have i Aarets Løb 102 Elever og Skolesøgende haft Undervisning. Tillige have 12 Elever hver haft 2 halve Timer ugentlig i Instrumentalmusik.

I **Riffelskydning** deltog i Skoleaaret 1867—68 17 Disciple af 7de Klasse. Øvelserne fandt Sted 11 Gange.

Der skødes 432 Skud paa 100 Alen i støttet Anslag (2379 Points; 389 Træffere, hvoraf 32 Plets kud), 774 Skud paa 200 Alen (3185 P.; 348 Tr., hvoraf 14 Plets kud i støttet Anslag, 290 Tr., hvoraf 14 Plets kud, i frit Anslag).

Disciplene.

Ved forrige Programs Udgivelse talte Skolen 154 Disciple, nemlig 80 Elever og 74 skolesøgende Disciple. Af disse udgik 3 før Examen, 16 dimitteredes og 2 udgik efter Examen, saa at der ved det ny Skoleaars Begyndelse fandtes 133 ældre Disciple. Der optoges til samme Tid 28 ny, og i Aarets Løb er der senere endvidere optaget 4 ny Disciple, hvorimod 4 ere udmeldte, saa at der nu i Juni Maaned i Skolen er 161 Disciple, saaledes fordelte i Klasserne:

VII Klasse.

- A. 1. Frederik Reinholdt Nielsen (Skolelærer N. i Nestelsø).
2. Søren Grötner (Skomager G. i Sorø).
3. Hans Peter Forum Jensen (Kbmd. J. i Varde; Plejefader Kbmd. Debell sammesteds).
4. Kristian Nielsen (Gaardmand Niels Jakobsen i Slotsbjergby).
5. Johan Henrik Chievitz (Pastor C. i Faaborg).
6. Bertel David Adler (Grosserer A. i Kjøbenhavn).
7. Alfred Aarsleff (Apotheker A. i Præstø).
8. Theodor Begtrup Hansen (Pastor H. i Tersløse).
9. Karl Gert Haagen Kornbeck (Skolelærer K. i Brandstrup).

10. Kristian Mikael Vinter (Pastor V. i Slotsbjergby).
 11. Kristian Frederik Ferdinand Holstein, Postmester, Kapt. H. i Nykjøbing).
 12. Peter Villum Roepstorff (Kaptl. R. i København).
- Disse 12 ville i Aar indstille sig til Afgangsexamen.

- B.*
13. Peter Axel Kristian Jørgensen (Byfoged, Kancelliraad J. i Sorø).
 14. Oskar Dankier (afd. Prokurator D. i Kbhvn).
 15. Peter Theodor Emil Siersted (Skolelærer S. i Nyker paa Bornholm).
 16. Lars Karl Larsen (Murmester L. i Slagelse).
 17. Andreas Vilhelm Øllgaard (Pastor Ø. i Stiftsbjergby).
 18. Hans Broch Ulrich (Skovrider, Forstr. U. paa Als).
 19. Sofus Nikolaj Theodor Hansen (Skolelærer H. i Tersløse).
 20. Jon Gudmundsen Effersø (Sysselmand E. paa Færøerne).
 21. Henrik Emil Matthæus Møller (Pastor M. i Stenmagle).
 22. Karl Frederik Bech (Birkedommer, Justitsraad B. i Slagelse).
 23. Lars Andreas Harald Schlegel (afd. Skovrider S. paa Kristiansminde).
 24. Julius Erik Filip Viktor Ræder (Generallieutn. R. i Kbhvn).
 25. Oluf Henrik Johannes Marius Emil Bang (Godsejer de B. til Sparresholm).

26. Frederik Vilhelm Sand (afd. Palaisforvalter S. i Kbhvn).
27. Johan Gotfred Lorenz Schouboe (Distriktslæge S. i Kallundborg).
28. Karl Valdemar Jafet Ørum (Toldkontrollør Ø. paa Læsø).

Nr. 2, 13 og 23 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

VI Klasse.

1. Vilhelm Karl Thomsen (afd. Adj. T. i Sorø).
2. Axel Nyholm Jensen (Kbmd. J. i Slagelse).
3. Edvard Vilhelm Konstantin Busch (russisk Statsraad og Prof. Dr. B. i Pedersborg).
4. Vilken Arendrup (Stiftsfysikus, Justitsraad A. i Odense).
5. Otto Hans Brøchner Blicher (Adj. B. i Sorø).
6. Niels Henrik Blicher (Broder til Nr. 5).
7. Johan Kristoffer Fallenkam Beck (Godsforvalter, Kammerraad B. i Sorø).
8. Karl Frederik Ferdinand Høyer (Propr. H. til Holløse Mølle).
9. Frederik Julius Beck (Broder til Nr. 7).
10. Hans Kristian Vilhelm Rolsted (afd. Godsforv. R. paa Frydendal).
11. Frederik Karl Vilhelm Crone (Forp. C. paa Engelholm).
12. Axel Harald Hilarius-Kalkau (Partikulier H.-K. i Roskilde).

Nr. 3, 4, 11 og 12 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

V Realklasse.

1. Jørgen Kristoffer Jensen Bang (Kbmd. B. i Ringsted).
2. Gerhard Kristoffer Muus (Oberst M. i Ringsted).
3. Albert Arendrup (Broder til Nr. 4 i VI).
4. Erik Rosenkvist Mønster (afd. Kapt. M. i Kbhvn).
5. Kristian Frederik Emil Schiøler (afd. Møller S. i Stenmagle).
6. Karl Jørgen Vilhelm Otto Rasmussen (Farver R. i Sorø).
7. Hother Hage (Konsul H. i Nakskov).
8. Henrik Rasmus Crone (Broder til Nr. 11 i VI).
9. Mikael Severin Gustav Hoff (Propr. H. til Vestrup Mølle i Vendsyssel).
10. Frits Parmo Ridiger (Urmager og Fotograf R. i Præstø).
11. Frederik Karl Hochberg Nagel (Apotheker og Konsul N. i Højer i Slesvig).
12. Ole Rasmussen Carstens (Byfoged, Justitsraad C. i Ærøskjøbing).
13. Niels Henning Ernst Holstein (Broder til Nr. 11 i VII).
14. Kristian Peter Olsen (afd. Assistent O. i Kbhvn).
15. Kristian Julius Vilhelm Schulin (afd. Hofjægermester Grev S., Insp. paa Drage i Holstein).
16. Peter Bogislaus Carstens (Broder til Nr. 12).

Nr. 4, 5, 6, 7, 15 og 16 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

Nr. 2, 3, 5, 6, 12 og 16 ville i Aar underkaste sig Afgangsexamen for Realdisciple.

V Klasse.

1. Johannes Theodor Lorenzen (Adj. L. i Sorø).
2. Thorkil Christian Winther (Pastor W. i Gimlinge).

3. Karl Anton Sofus Schiøler (Broder til Nr. 5 i V R.)
 4. Edvin Anton Dirckink-Holmfeld (Kherre, Kommandør Baron D.-H. i Sorø).
 5. Gordon Norrie (afd. Skibsklarerer, Kapt. og Vizekonsul N. i Helsingør).
 6. Ludvig Viglar Ditlev Anger (Pastor A. i Horslunde paa Falster).
 7. Frederik Ludvig Wedel Colding (Kapt. C. i Kbhvn).
 8. Immanuel Benjamin Lange (afd. Pastor L. i Kbhvn).
- Nr. 1, 3 og 4 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

IV Klasse.

1. Andreas Sofus Busck (Jægermester B. i Sorø).
2. Herman Axel Emil Otto Busch (Broder til Nr. 3 i VI.)
3. Georg Frederik Karl Oppermann (Skovrider O. i Nyrup ved Skælskør).
4. Vilhelm Adolf Frederik Nagel (Broder til Nr. 11 i V R).
5. Heinrich Ditlev Karl Kristian Mäes (Forvalter M. i Fagsø).
6. Kristian Frederik Reginald Heise (Pastor Dr. phil. H. i Roholte).
7. Hans Georg Koefoed Bruun (fhv. Bogtrykker B. i Kbhvn).
8. Vilhelm Kristian Andreas Lindboe (Skræder L. i Sorø).
9. Ejler Thomsen Hagerup (afd. Pastor Lic. H. til Solt i Slesvig).

10. Jørgen Kristian Hauberg (Apotheker, Assessor H. i Kbhvn).

Nr. 1, 8, 9 og 10 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

IV Realklasse.

1. Hans Jakob Møller (Propr. M. til Gammelgaard paa Als).
2. Hans Vilhelm Guldbrandsen Gøttzsche (Pastor G. i Næsby).
3. Georg Emil Meyer (Kbmd. M. i Ringsted.)
4. Frederik Holmsted Paludan (Kbmd. J. V. P. i Varde).
5. Herman Løvenskjold Hansen (Kbmd. H. H. i Sorø).
6. Rudolf Andreas Kristian Helms (fhv. Apotheker H. i Varde).
7. Hans Anders Bang (Broder til Nr. 1 i V R).
8. Adolf Frederik Sarauw (Grosserer S. i Messina).
9. Nikolaj Ernst Frost Knudsen (Propr. K. til Lys-holm paa Als).
10. Anton Valdemar Kierkgaard (Læge, Kancelliraad K. i Holbæk).
11. Hans Peter Kristian Hansen (Handelsmand H. paa Frederiksberg ved Kbhvn).
12. Karl Johan Vilhelm Madsen (Kapt. M. i Kbhvn).
13. Alf Sarauw (Politimester, Justitsraad S. paa St. Croix).
14. Josef Emanuel Smith (Kbmd. F. S. i Sorø).
15. Valter Max Emanuel Søren Smith (Kbmd. S. S. i Sorø).
16. Niels Kristian Smith (Broder til Nr. 14).

Nr. 5, 6, 8, 13, 14, 15 og 16 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

III Klasse.

1. Frederik Kristian Matthiessen (Distriktslæge M. i Kjøge).
2. Johan Kristoffer Tolderlund (Forp. T. paa Aarupgaard i Slesvig).
3. Karl Marinus Møller (Broder til Nr. 1 i IV R).
4. Frederik Karl Kristian Jørgensen (Propr. J. til Bromme Mølle).
5. Mads Kristian Andreas Østergaard (Skolelærer J. i Søndersted).
6. Hans Kristian Valdemar Schau (afd. Major S. i Kbhvn).
7. Frederik Henrik Buchwald (Lieutn. B. til Estruplund i Jylland).
8. Jens Ludvig Siemsen (Amtsforvalter, Major S. i Æbeltoft).
9. Frederik Kristian Julius Knuth (Postmester, Premierlieutn. Grev K. i Sorø).
10. Karl Johan Ferdinand Nielsen (Pastor N. paa Færøerne.)

Nr. 1, 2, 3, 5 og 7 ere Elever, de øvrige skole-søgende Disciple.

III Realklasse.

1. Frits Ferdinand Kristian Christensen (Skomager C. i Sorø).
2. Frederik Theodor Oppermann (Broder til Nr. 3 i IV).
3. Avgust Busck (Broder til Nr. 1 i IV).
4. Valdemar Jensen (Kbmd. K. J. i Holbæk.)
5. Viktor Niels Nikolaj Dyrhund Parbst (Snedker P. i Sorø).

6. Karl Vilhelm Holst Helms (Broder til Nr. 6 i IV R.)
7. Peter Kristian Frederik Eckardt (Propr. E. til Katrineholm).
8. Bernhard Georg Pedersen (afd. Banemester P. ved Sorø).
9. Frederik Oxholm Knuthsen (Mægler K. paa St. Croix).
10. Johan Diderik Schultz (Jægermester S. til Idasgaard).
11. Johan Julius Jørgensen (Murmester J. i Sorø).
12. Vilhelm Ulrich (Broder til Nr. 18 i VII).
13. Hans Peter Kristian Pedersen (Broder til Nr. 8).
14. Andreas Thomsen Hagerup (Broder til Nr. 9 i IV).
15. Henrik Vilhelm Johan Glahn (Oberst G. i Fredericia).
16. Bernhard Nikolaj Christensen (Guldsmed C. i Sorø).
17. Søren Avgust Vilhelm Fjelstrup Schmidt (Assistent S. i Kbhvn).
18. Andreas Arboe Iwersen (Møller I. i Kbhvn).
19. Karl Avgust Qvortrup (Propr. Q. til Kvillinghøj).
20. Jørgen Oskar Buchwald (Hofjægermester B. til Øbjerggaard).

Nr. 2, 4, 9, 10, 12, 15, 19 og 20 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

II Klasse.

1. Kristian Hansen (Værtshusholder H. i Sorø).
2. Olav Axel Primou (Bogholder P. paa Engelsholm i Jylland).

3. Hans Rikard Theodor Hansen (Fotograf H. i Sorø).
4. Knud Gerhard Sandberg Kaysen (Kordegne og Skolelærer K. i Sorø).
5. Ejler Hagerup Tregder (Skolens Rektor).
6. Karl Heise (Broder til Nr. 6 i IV).
7. Peter Kristian Sofus Gade (Læge G. i Sønderborg paa Als).
8. Rasmus Emil Ebbesen Schiøler (Broder til Nr. 3 i V og 5 i V R.).
9. Mozart Schiller Jensen (Grosserer J. i Kbhvn).
10. Harald Kristian Georg Høyer (Broder til Nr. 8 i VI).
11. Arnold Vilhelm Heise (Adj. H. i Sorø).
12. Edvard Sarauw (Broder til Nr. 8 i IV R).
13. Erik Pfaff (Distriktslæge P. i Grønland).
14. Vilhelm Kochen (Forp. K. paa Charlottendal).
15. Alfons Emil Kristian Augustinus (Tobaksfabr. A. i Kbhvn).
16. Camillo Quaade (Grosserer Q. i Kbhvn).
17. Robert Christensen (afd. Kbm. C. i Aarhus).
18. Karl Edvard Sofus Tolderlund (Broder til Nr. 2 i III).
19. Anthony Rosselin Warming (Skibskapt. W. i Helsingør).
20. Ernst Lavrits Sofus Hansen (Kbm. E. H. i Sorø).
21. Peter Frederik Holtzer (Møller H. i Høve).
22. Peter de Nully Brown (Kbm. B. i Kbhvn).

Nr. 2, 6, 7, 13, 14, 16, 17, 18, 19 og 22 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

I Klasse.

1. Lavrits Kristian Wulff Nagel (Broder til Nr. 11 i V R. og Nr. 4 i IV).
2. Tøger Reenberg Teilmann (afd. Lieutn. de T. paa Lunderupgaard ved Varde).
3. Frederik Vilhelm Linstow (Justitsraad L. i Sorø).
4. Aage Andreas Thomsen (Broder til Nr. 1 i VI).
5. Augustus Emil Hudson Crooker Haagensen (Kapt. og Bogholder H. paa St. Thomas).
6. Karl Verner Hornemann Dahlerup (Avditør D. i Fredericia).
7. Kaspar Johannes Rahr Boye (Premierlieutn. og Adjudant B. paa St. Croix).
8. Holger Kristian Knudsen (Broder til Nr. 9 i IV R).
9. Johannes Smith (Broder til Nr. 14 og 16 i IV R).
10. Frans Johan Bülow (afd. Fuldm. B. i Kbhvn).
11. Rudolf Peter Georg Blum (Skolelærer B. i Ørslev).
12. Herman Theodor Muus Nagel (Broder til Nr. 1, Nr. 11 i V R. og Nr. 4 i IV).
13. Johannes Valdemar Sarauw (Skovrider S. paa Kristiansminde).
14. Viktor Alexis Heise (Broder til Nr. 11 i II).
15. Henrik Kristian Dyrland Smith (Broder til Nr. 15 i IV R).
16. Kristen Pind (Lieutn. P. til Tustrup i Jylland).
17. Johannes Marius Smith (Broder til Nr. 15 og til Nr. 15 i IV R).
18. Edvard Georg Hansen (Broder til Nr. 20 i II).
19. Frode Kochen (Broder til Nr. 14 i II).

Nr. 1, 2, 7, 8, 10, 12 og 19 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

Beneficier.

Gratistpladser paa Opdragelsesanstalten have været tildelte følgende 14 Elever: F. R. Nielsen, H. P. F. Jensen, K. Nielsen, K. G. H. Kornbeck, P. V. Roepstorff, O. Damkier, L. K. Larsen, A. V. Øllgaard, H. B. Ulrich, S. N. T. Hansen, V. Arendrup, T. K. Winther, J. B. Lange og F. L. W. Colding.

Ansøgninger om Gratistpladser maa hvert Aar fornyes. De stiles „Til Kongen“ og indsendes til Rektor.

Det Müllerske Legat (50 Rd.) har været tillagt følgende 19 Elever: T. B. Hansen, P. V. Roepstorff, K. M. Vinter, K. F. F. Holstein, O. Damkier, H. B. Ulrich, J. G. Effersø, F. V. Sand, K. V. J. Ørum, G. K. Muus, T. K. Winther, N. H. E. Holstein, K. P. Olsen, L. V. D. Anger, G. F. K. og F. T. Oppermann, V. A. F. Nagel, K. F. R. og K. Heise.

Ansøgninger om dette Legat, der kun kan tillægges Elever, som ere Sønner af kongelige Embedsmænd, maa ligeledes hvert Aar fornyes og forsynes med ny Transgattest. De stiles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og indsendes til Rektor.

Nedsættelse af 40 Rd. i det aarlige Elevkontingent (175 Rd.) er tilstaaet følgende 8 Elever: J. G. Effersø, E. V. C. og H. A. E. O. Busch, F. K. V. Crone, F. P. Ridiger, G. F. K. Oppermann, H. D. K. K. Maës, K. F. R. Heise, samt ekstraordinært til den fra Rønne Skole overflyttede Elev P. T. N. Siersted.

Fritagelse for at erlægge Skolepenge (40 Rd.) er tilstaaet til følgende skolesøgende Disciple: S. Grötner, L. A. H. Schlegel, V. K. Thomsen, J. K. F. Beck, F. J. Beck, H. K. V. Rolsted, E. R. Mønster, V. K. A. Lindboe,

E. T. og A. T. Hagerup, F. F. K. Christensen, K. Hansen, V. N. N. D. Parbst, B. G. og H. P. K. Pedersen, K. J. F. Nielsen og R. P. G. Blum, samt extraordinært til N. H. Blicher, O. H. B. Blicher, J. T. Lorentzen, E. H. Tregder, A. V. og V. A. Heise som Sønner af Lærere samt A. A. Thomsen, F. V. Linstov og J. V. Sarauw.

Af den særlige Stipendiefond for Sorø, Frederiksborg og Roskilde lærde Skoler har N. H. Blicher nydt mellemste Stipendium (35 Rd.) og S. Grötner, H. P. F. Jensen, O. H. B. Blicher, H. K. V. Rolsted, T. J. Lorentzen, H. A. E. O. Busch og E. T. Hagerup laveste Stipendium (20 Rd.).

Forskjellige Efterretninger.

Bibliotheket.

Bibliotheket er i Aaret 1868 blevet forøget med 330 Bind og udgjør nu 33,335 Bind. Af Doubletter er i Aar intet afhændet. Restbeholdningen for det tidligere solgte er fremdeles uforandret 21 Rd. 66 Sk. Udlaan og det specielle Tilsyn med Bibliotheket besørger af Overlærer Bang.

Den naturhistoriske Samling

er i dette Skoleaar forøget med følgende Gjenstande :

Pattedyr.

Sorex fodiens (var. nigripes).	Vandspids-		
	mus.	Udst.	Koldingegnen.
Hypudaecus agrestis.	Markmus.	Udst.	Sælland.
Trichechus rosmarus.	Hvalros.	Hovedskal.	Grønland.

Fugle.

<i>Strix brachyotus.</i>	Moseugle.	Udst.	Hun.	Lolland.
<i>Sylvia melanoxantha.</i>	Udst.		Amerika.
<i>Hylophilus rufipes.</i>	—		—
<i>Fringilla sp.</i>	—		?
<i>Tanagra flava.</i>	—		Amerika.
<i>Tersa ventralis.</i>	—		—
<i>Pisora caudata.</i>	—		—
<i>Phasianus colchicus.</i>	Fasan.	Udst.	Hun.	Skudt i Efteraaret 1868 imellem Løng Sø og Bromme Skov.
<i>Scolopax gallinula.</i>	Enkelt Bekkasin.	Udst.		
			Han.	Frederiksberg.
<i>Ciconia nigra. jun.</i>	Sort Stork.	Udst.	Han.	Dronninglund.
<i>Larus flavipes.</i>	Sildemaage.	Udst.	. .	Frederiksborg Enghave.
<i>Anas mollissima.</i>	Edderfugl.	Udst.	Hun.	Jylland.
<i>Colymbus arcticus.</i>	Polar-Lom.	Udst.	Han.	Fangen levende ved Sorø Sø 1868.

Krybdyr.

<i>Chelydra serpentina.</i>	Sumpskildpadde.	Udst.		Nordamerika.
-----------------------------	-----------------	-------	--	--------------

Padder.

<i>Bufo variabilis.</i>	Grønbrogel Tudse.	I Spiritus.		Sprogø.
-------------------------	-------------------	-------------	--	---------

Fisk.

<i>Raja Batis.</i>	Skaden.	Udst.	Kattegat.	Givet af Hr. Schalburg.
--------------------	---------	-------	-----------	----------------------------

<i>Myxine glutinosa.</i>	Slimaal.	I Spiritus.	. .	Kattegat.
--------------------------	----------	-------------	-----	-----------

<i>Chionocetes opelio.</i>	Krabbe.	Udst.	Han.	Grønland.
----------------------------	---------	-------	------	-----------

Orme.

Trichina spiralis i en Muskel af et Menneske.

Cysticercus cellulosae. Tinte. I Svinekjød.

Det specielle Tilsyn med Samlingen er overdraget til Adjunkt Lorenzen.

Den fysiske Samling

er i det forløbne Aar bleven forøget med:

1. En Herons Æolipila.
2. Former til Isens Gjenfrysning.
3. Geislerske Rør.

Det specielle Tilsyn med Samlingen er overdraget til Overlærer Ibsen.

Disciplenes Morskabsbibliothek

udlaaner 3 Gange om Ugen Morskabsbøger til Elever og skolesøgende Disciple uden Betaling. Efter Overlærer Liebenbergs Død overdroges Bestyrelsen til Adjunkt Hoff. I sidste Halvaar har det været benyttet af omtr. 125 Laanere.

Følgende Festligheder have fundet Sted i Skoleaaret.

Den 11te Oktober Cricketkamp imellem Eleverne med Præmier, hvorefter nogle Timers Dans.

Den 20de Decbr. Komædie af Elever med paafølgende Dans.

Fastelavnsmandag den 16de Februar Dans.

Den 8de April Bal i Anledning af Hs. Majestæt Kongens Fødselsdag.

Den 12te Juni Kjøretur til Holsteinborg.

Ved Afgangsexamen for studerende var Undervisningsinspektøren Konferensraad Madvig tilstæde og deltog i Censuren i Dansk, skriftlig Latin, Græsk og Historie.

Ved Afgangsexamen for Realister fungerede Prof. V. Bjerring som Examenskommissær og deltog i Censuren i Dansk, Fransk, Historie og Geografi.

Den 25de Maj 1869 inspiceredes Skolen i Gymnastik og Riffelskydning af Gymnastikdirektøren, Generalmajor la Cour.

De aarlige Examina

holdes i Aar i følgende Orden:

Tirsdag den 22de Juni.

Kl. 8. V R. A. Dansk Stil (bunden Opg.)	Kl. 4. V R. A. Regning.
--	-------------------------

Onsdag den 23de Juni.

Kl. 8. VII. Dansk Stil (fri Opg.) V R. A. Geom. Opg.	Kl. 4. VII. Latinsk Version. V R. A. Tysk Stil.
--	--

Fredag den 25de Juni.

Kl. 8. VII. Lat. Stil. V R. A. Arithm. Opg.	Kl. 4. VII. Arithm. Opg. V R. A. Engelsk Stil.
--	---

Lørdag den 26de Juni.

Kl. 8. VII. Geom. Opg. V R. A. Dansk Stil (fri Opg.)	Kl. 4. VII. Dansk Stil. (bunden Opg.) V R. A. Geom. Tegn.
--	---

Mandag den 5te Juli.

Kl. 8. VII A. Latin. 8-10. VI. Dansk Stil. V. Matematik. VR. B. Arithm. Opg. IV R. Tysk Stil. III. Regning. 8-11. II. Fransk.	Kl. 3-5. V. Lat. Stil. V R. B. Tysk Stil. IV. } Dansk Stil. III R. } III. } Regning. I. }
---	--

Tirsdag den 6te Juli.

Kl. 8—10.	VI. } III. } Lat. Stil.	Kl. 3.	VII. Hebraisk.
	V. Fransk.	3—5.	VI. Arithm. Opg.
	V R. B. Geom. Opg.		V R. B. Engelsk Stil.
	IV R. Dansk Stil.		IV. Latinsk Stil.
	III R. Regning.		IV R. Naturlære.
			II. Dansk Stil.

Onsdag den 7de Juli.

Kl. 8.	VII A. Naturlære.	Kl. 3—5.	VI. Geom. Opg.
8—10.	V. Dansk Stil.		V R. B. Dansk Stil.
	V R. B. Regning.		IV. Tysk.
	IV R. Engelsk Stil.		IV R. Geometri.
8—11.	VII B. Latin.		III. } I. } Dansk Stil.
	III R. Fransk.		

Torsdag den 8de Juli.

Kl. 8—10.	VI. Latin.	Kl. 3—4 $\frac{1}{2}$.	I. Historie.
	IV R. Arithmetik.	3—5.	V R. B. Historie.
	III. Historie og Geografi.		III. Arithmetik.
8—10 $\frac{1}{2}$.	IV. Fransk.	3—5 $\frac{1}{2}$.	II. Geografi.

Fredag den 9de Juli.

Kl. 8.	VII A. Græsk.	Kl. 3—4.	V. Religion.
	VI. Fransk.	3—5.	V R. B. Geografi.
8—10.	IV. Historie og Geografi.		IV R. Historie.
8—10 $\frac{1}{2}$.	III R. Naturhist.		II. Dansk.

Løverdag den 10de Juli.

Kl. 8.	VI. Tysk.	Kl. 3—5.	V R. B. Geometri.
8—11.	VII. B. Græsk.		III. Tysk.
	IV. Matematik.	3—5 $\frac{1}{2}$.	III R. Geografi.
	IV R. Fransk.		II. Naturhist.

Mandag den 12te Juli.

Kl. 8.	VII A. Historie.	Kl. 3.	V R. A. } Tysk.
8—9 ¹ / ₂ .	V. Tysk.		Geografi.
9.	V R. A. Fransk.	3—5.	V R. B. Naturlære.
10.	V R. A. Naturhistorie.	3—4 ¹ / ₂ .	I. Dansk.

Tirsdag den 13de Juli.

Kl. 8.	VI. Religion.	Kl. 3.	V R. } Engelsk.
9.	V R. A. Mathem.		Historie.
8—10 ¹ / ₂ .	IV R. Tysk.	3—5.	VII B. Naturlære.
	III R. Historie.		III. Fransk.

Onsdag den 14de Juli.

Kl. 8—9 ¹ / ₂ .	V. Latin.	Kl. 3.	VII A. Arithmetik.
8—10.	VI. Historie.	3—5.	IV. Græsk.
	V R. B. Fransk.		II. Tysk.
9.	V R. A. Naturlære.		I. Naturhistorie.

Torsdag den 15de Juli.

Kl. 8—10.	V R. B. Tysk.	Kl. 3.	VI. Geografi.
	II. Regning.	3—5.	IV R. Geografi.
8—10 ¹ / ₂ .	III R. Engelsk.		III. Religion.
8—11.	VII B. Historie.		I. Religion.

Fredag den 16de Juli.

Kl. 8—10.	VI. Arithmetik.	Kl. 3—4 ¹ / ₂ .	V. Naturhistorie.
	IV R. Naturhistorie.	3—5.	VII B. Arithmetik.
8—10 ¹ / ₂ .	III R. Tysk.		IV. Latin.
	II. Historie.		I. Tysk.

Løverdags den 17de Juli.

Kl. 8.	VII A. Geometri.	Kl. 3—5.	VI. Græsk.
8—10.	V. Historie og Geogr.		V R. B. Arithm.
	IV. Naturhistorie.		III. Naturhistorie.
	IV R. Religion.		III R. Religion.

Mandag den 19de Juli.

Kl. 8—10.	V R. B. Naturhist.	Kl. 3.	VI. Naturhistorie.
	III. Latin.	3—5.	I. Geografi.
8—10 ¹ / ₂ .	IV R. Engelsk.	3—5 ¹ / ₂ .	III R. Arithm.
8—11.	VII B. Geometri.		II. Religion.

Tirsdag den 20de Juli.

- Kl. 8—9¹/₂. V. Græsk.
8—10. VI. Geometri.
V R. B. Engelsk.
IV. Religion.
-

Torsdagen den 22de Juli Kl. 9 foretages Omflytningen. De ny til Skolen indmeldte Disciple prøves Tirsdagen den 20de Juli Kl. 4 Efterm. eller Mandagen den 23de Avgust Kl. 8 Form. Til sidstnævnte Tid begynder Skoleundervisningen atter efter Sommerferien.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes de af Disciplenes Fædre eller Værger samt andre Velyndere af Skolen, som dertil maatte have Lejlighed.

1869.

